

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΤΑΚΤΕΣ: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΑΦΗΣ, ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ,
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ "ΤΥΠΟΣ",

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3.

ΧΡΟΝΙΑ ΙΖ' (ΕΞΑΜΗΝΟ Β') ΑΡΙΘ. 702 (ΦΥΛ. 12) Σάββατο, 19 Σεπτεμβρίου 1926

ΣΤΟ ΕΡΧΟΜΕΝΟ ΦΥΛΛΟ ΤΟΥ "ΝΟΥΜΑ",

ΠΛΑΤΥ ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ ΡΗΓΑ ΓΚΟΑΦΗ

"Ο ΠΟΙΗΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΣΤΑ ΓΑΛΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ,"

Όπου εξετάζεται αναλυτικά τὸ ἔργο ἑνὸς νέου Ἑλλήνα ποιητῆ στοῦ Παρισι

ὅτι δημοσιευτεῖ ἀκόμα ἡ **ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ** καὶ μετάφραση ποιημάτων του.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΗΣ ΗΜΕΡΑΣ

*** ΕΚΔΟΣΗ ΕΤΑΙΡΙΑΣ "ΤΥΠΟΣ", ***

ΙΩΝ ΣΤ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ (ΙΔΑΣ)

10 ἄρθρα του στο «Νουμά»

ΤΑΚΤΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΣΜΕΝΑ

ΑΠΟ ΤΟ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

ΤΙΤΛΟΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ:

*****	***** ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ	Β' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ (Ἡ μικρὴ Πατρίδα) ***
*	ΤΟ ΕΘΝΟΣ, ΟΙ ΤΑΞΕΣ ΚΑΙ Ο ΕΝΑΣ	Γ' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ (Στρατὸς καὶ ἄλλα) ***
*	Ο ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ	Ο ΕΥΓΕΝΙΚΩΤΕΡΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΕΝΟΣ ΛΑΟΣ
*	ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΑΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ	ΚΟΙΝΩΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ *
*	Α' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ (Ἑλληνικὰ χῶματα)	ΤΙΜΗ ΚΑΙ ΑΝΑΘΕΜΑ *****

Πωλιέται στὸ γραφεῖα τῆς Ἑταιρίας «ΤΥΠΟΣ» καὶ σ' ἄλλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν

5 ΔΡΑΧΜΕΣ

Στὶς ἐπαρχίες στέλνεται ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς Ἑταιρίας δίχως νὰ ἐπιβαρύνεται μὲ ταχυδρομικά

★ ΤΙ ΓΡΑΦΟΥΝ ΟΙ ΆΛΛΟΙ ★

Τ' ΑΝΤΡΙΩΤΙΚΑ

Διαβάσαμε στο τελευταίο φύλλο του «Νουμά» ένα τραγούδι του Ζέφυρου Βραδινού, απ' εκείνα που, καθώς πολύ ορθά λέει κι ο «Νουμάς», δέν λησμονούνται εύκολα, ούτ' εύκολα γράφονται. «Τ' πρώτο και στεγνό φίλι» της Βιολαντίως. Τι να σάς πώ! μούκανε τέτοια εντύπωση, μάρεσε θέλω να πώ τόσο πολύ, που δέν άντεχω στον πειρασμό να μὴν τὸ ξανατυπώσω ἔδω γιὰ νὰ τὸ διαβάσουν ὅσοι ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Κεραυνοῦ» δέν ἀγοράζουν τὸ «Νουμά» — και τοὺς τὸ λέω μὲ ὅλη μου τὴν εὐκρίνεια, πὼς ζημιώνονται πολὺ ὅσοι δέν τὸν ἀγοράζουν και ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ποίηση και τὰ γράμματα — γιὰ νὰ δοῦν οἱ σημερινοὶ νέοι πὼς «κάτι θαραίνει και ἡ εὐκρίνεια στὴν ποίηση» ορθότατο κι αὐτό.

Ἐφημ. «ΚΕΡΑΥΝΟΣ» Πατρῶν

✠ ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ ✠

κ. Χ. Χ. Βέβαια Romance κι' ὄχι Romans εἶχαμε γράψει.—κ. Ἄγγ. Δ. Καφ. Ἀρκετὰ καλὰ γραμμένο τὸ «Πολύπαθη καρδιά», μὰ τοῦ λείπει κάποια φρεσκάδα και κάποιο πίκνωμα στὰ νοήματα.—κ. Μ. Καρελ. Ἔχεις δίκιο, μὰ δέν τὰ προφταίνουμε. Καλὰ ἔκανες ὅμως και μᾶς τὸ δῆμιση. θὰ φροντίσουμε νὰ δημοσιεύσουμε τὸ συντομώτερο τὸ Θάν. Τὸν Διγ. Τὰ ἄλλα που μᾶς γράφεις, στὸ φάκελο θὰ εἶναι δυστυχῶς δέν εὐκαιρήσαμε νὰ ψάξουμε.—κ. Γ. Ε. Πὼς εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ πάρεις ἔτσι τὸ πρῶμα; Ἐμεῖς δὲ σὲ ξέρουμε νὰ θέλεις νὰ σὲ λένε σκουδαῖο. Πόσο, μακριὰ πηγαίνει ὁ νους σου. Αὐτὰ ὅμως παθαίνουν ὅσο, γυρεύουν νὰ ἐφαρμόσουν στὸν ἑαυτό τους τὰ λόγια που ἀποτείνονται σὲ ἄλλους! Τὸ «Στὸν Πόνο» δέν εἶναι πολὺ τῆς ἀρεσιᾶς μας. Οἱ μπερδεμένες φράσεις δὲ μᾶς ἀρέσουν πολὺ, και γιὰ μᾶς που εἴμαστε ὑποχρεωμένοι νὰ διαβάζουμε τόσο, εἶναι και κουραστικές. Δ. χ. στοὺς στίχους:

Ἐσὺ! Μὲ τοῦ φθινόπωρου τὴ γλύκα και χλωμάδα
τὸ σβύσιμό του—που γιὰ σὲ καντοτεινὰ εἶναι νέο—
ἔλα και στάσου κτλ.

τὸ «τὸ σβύσιμό του» τί θέση ἔχει στὴ φράση;—κ. Μ. λ. ρ. κ. Τὸ δίγημα δημοσιεύεται. Τὸ ποίημα ὄχι και πολὺ κατάλληλο.—κ. Ἄσ. Γκιν. Θὰ τὸ βάλουμε.—κ. Ἀθ. Ὀπταρ. Καλὸ, μὰ συνηθισμένο. Χειρόγραφο μᾶς εἶναι ἀδύνατο νὰ ἐπιστρέψουμε.—κ. Β. Φ. «Που φθάνει εἰς τὸ τέλειο τὴ σμίλη τοῦ Φειδία» καθαρευουσιναϊσμός, χασμαδία, κι' ὑπερβολὴ γιὰ ἓνα ποιητὴ περισσότερο μουσικὸ παρά πλαστικὸ και γλυπτικὸ.—κ. Μ. Γιαν. Καιρόμαστε που σοῦ χρησιμοφέμας γιὰ δυναμωτικὸ. Ἡ Ἐτά-
τα» ἔχει τὸ ἴδιο ἐλάττωμα που εἶπαμε και, δὲ θυμόμαστε τώρα, σὲ κάποιο ἄλλο. Τὸ χιούμορ ἀραιωμένο, ἔτσι που χάνει τὴ δύναμή του.—κ. Μαχ. Μοιρ. Λάβαμε. Τὸ γυρι-
σμοὶ τὸ δώσαμε τοῦ Γκόλφη. κ. Ἀστ. Ροδοφ. Λίγο πὼ κα'

θαρά και λαγαρά λόγια και περισσότερη στίξη. Τὸ βάθο εἶναι ποιητικὸ και περιμένουμε κατιτὶ ἀπὸ δαῦτο. Στείλε μας τίποτ' ἄλλο.—κ. Γ. Δ. Βαρ. Εἶπαμε κι' ἄλλοτε πὼς ἔχεις μέσα σου ἐκεῖνο που χρειάζεται. Μὰ χρειάζεται περισσότερη ἐργασία τοῦ νου γιὰ νὰ ὑποτάξῃ τὸ ποιητικὸ ὑλικό. Τι θὰ πει: «Γαλήνια ἡ παγερόθερμη βουνίσια ἀνατριχίλα σταλάζοντας φαρμάκι μαρτυρᾶ κάτι πικρὰ κτλ.» Ἐπίσης δέν καταλαβαίνουμε γιὰτι ἔχεις καταργημένα ὀλό-
τελα σχεδὸν τὴ στίξη. Νὰ ὅμως και τρεῖς ὁμορφοὶ στίχοι

Ἵμως δέν πρόβαλε μιὰ ζωὴ στὸ λαμποβόλημά του...

Μόνον ὁ λυγμὸς τοῦ χεῖμαρρου μὲ πόνο φανερώνει
Πὼς διάβηκε φαρμακερὸ τὸ φάσμα τοῦ θανάτου.

κ. Σπ. Ἐξ. Δὲ μᾶς ἀρέσουνε μερικὰ που χαλοῦνε τὸ ὄλο-
Δ. χ. σάν και τοῦτο: «...σὲ περιμένο νὰ σὲ λούσω μὲ λι-
βάνι που τὴν καρδιά μου τόσα χρόνια βρέχει».—κ. Στ. Χαρ. Τὸ δεύτερο μισὸ τοῦ «Ἀνίκανου» δυσανάλογα μικρὸ μὲ τὸ πρῶτο. Ἐπειτα δὲ φαίνεται κανένας χαρακτή-
ρας, κανένα πάθος.—κ. Βαρ. Δ. Φαν. Ἡ κακογραφία βλέ-
πει: μὰ και τὸ «κ' ἡ εὐχή μου» δὲ μᾶς εὐχαριστεῖ πολὺ.
Ὁ στίχος, ἔχεις δίκιο, εἶναι δεκαπέντε συλλαβές: μὰ ἔτσι μὲ τὶς κακόηχες κάπως συνζήσεις: «Τὸ ἴ—διο ἔ—γώ», και μὲ δίχως τὴν κανονικὴ τομὴ, εἶναι ἀδύνατο νὰ διαβαστεῖ σὰ στίχος δίχως βία κι' ὕστερ' ἀπὸ κάμποσες προσπάθειες. Τὰ «Ζουμ, Θυμ.» καλὸ, μὰ σάν κομμάτι ἀπὸ κάτι μεγαλύτερο.—κ. Π. Χ. Ὅλα θὰ γείνουνε μὲ τὸν καιρὸ. Ὁ Μ. Γ. δὲ βγαίνει πιά, μῆτε κι' ὁ Θρόλος. Τὸ «Ταξίδι» ἴσως νὰ βρῖ-
σκειται στοῦ Δευτεροδάκη ἢ Βασιλείου.—κ. Β. Δ. Φ. Ἡ π λ η μ υ ρ ἰ σ τὴ νέα ἑλληνικὴ λέγεται π λ η μ μ ὄ ρ α και π λ ἡ μ η π. Αὐτὸ τὸ δεύτερο γίνεται ἀπὸ ρῆμα π λ η μ μ ὄ ρ ω, ὅπως ἀπ' τὸ ζ ου λ ε ὄ ω—ζ ο ὄ λ ι α, θ ε ρ μ α ἰ ν ω θ ἔ ρ μ η κ τ λ. Ἡ ἄ μ π ω τ ἰ σ λέγεται: φ υ ρ ο ν ε ρ ι ᾶ, που φυροῦνε δηλ. τὰ νερά: φυρῶ=λιγοστεύω, λιγνεύω, ξετραβιοῦμαι: δημ. λιανοτράγ.

Μὰ τὴ μεγάλη θάλασσα
ἔ φ ὄ ρ α σ α και χ ἄ λ α σ α

ΚΩΣΤΑ ΟΥΡΑΝΗ

ΝΟΣΤΑΛΓΙΕΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ. ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ

ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ΤΥΠΟΣ», ΔΡ. 5—

ΝΕΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ (Ἐκδοσὴ «Τύπου» 1919 Δρ. 3—

ΑΡΑΜΑΤΑ ΤΟΜΟΣ Α' (Ζωντανὸι και πεθαμένοι

—Οἱ Ἄλυσίδες—Στὴν δξώπορτα). Ἐκδο-
σὴ Ἐταιρίας «Τύπος» 1920. . . . » 6—

ΠΛΑΪ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ (Ρομάντζο) 1920 . . . » 3—

Βρίσκονται στὰ γραφεῖα τῆς Ἐταιρίας «ΤΥΠΟΣ»

— Ὅδὸς Σοφοκλέους 3. —

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΥΡΙΑΔΗΣ: Δάκρυα.
ΓΡ. ΞΕΡΟΠΟΥΛΟΣ: Τὸ διήγημα καὶ ὁ κ. Βουτυ-
ράς. (Τέλος).
ΜΙΧ. ΘΕΡΣΑΜΠΗΣ — Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ: Δὸν Κιχώτης
(συνέχεια).
Ο ΝΟΥΜΑΣ: Φαινόμενα καὶ πράγματα.

Σ. ΛΕΥΚΗΣ: Εἰρήνη.
Ο ΚΗΡΤΗΛΑΡΗΛΕΦΤΗΣ Κ. Τ. Α.: Ἔθνος καὶ Κόμμα.
ΑΠΟ ΒΑΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΑΟΜΑΔΑ: Νεοελληνικὴ φι-
λολογία. — Ζένη φιλολογία. — Περιοδικά. — Χω-
ρὶς γεωματόσημο.

ΔΑΚΡΥΑ

Γιὰ τὸ θάνατο τῆς κοινίδας μου
Γεωργίας Γ. Ἀρνίου

12—9—20

1

Σοῦ στόλιζε καὶ μέσ στην κάσσα ἀκόμα
τῆς νιότης τὸ χαμόγελο τὰ χεῖλη,
σάν νᾶθελε τὸ ἀγαπημένο στόμα
πικρὴ χαρὰ στὸν πόνο μας νὰ στεῖλει.

Κι ὡς εἶχε τὸ παρθενικὸ σου σῶμα
τῆ χάρη ὅλη τὴν ἀνδρὶνὴ τοῦ Ἀπρίλη,
θαροῦσαμε, πὼς θάμπαινε στὸ χῶμα
κάποιο ἄνθος, πὸ εἶχε σβύσει μὲ τὸ δαῖλι.

Καὶ λέγαμε, θωρώντας σε ἔτσι ὠραία :
Γιὰ πάντα δὲ μορεῖ νὰ μᾶς ἀφίσει:
Φεύγει νὰ ξαναρθεῖ μ' ἀνδρὶνὴ νέα...

Μὰ ὁ σπαραγμὸς, πὸ μέσ μας βογγοῦσε
καὶ τῶν δακρῶν μᾶς ἀνοίγε τὴ θρύση,
πόσο θὰ σὲ θρηνοῦμε μᾶς μνηοῦσε.

2

Δὲ θᾶρθεις πιά νιότης δροσιὰ γεμάτη
κοντὰ μου καὶ τ' ὠραῖο σου τὸ κεφάλι
νὰ γείρεις στὴν ἀδερφικὴ μου ἀγκάλη,
σάν νὰ ζητᾶς νὰ ἐμπιστευτεῖς μου κάτι.

Δὲ θᾶρθεις πιά κρυφὴ χαρὰ, φευγάτη
μέσ ἀπ' τοῦ κόσμου τὴν ἀνεμοζάλη,
νὰ δείξεις μου τῆς ἀρετῆς τὰ κάλλη,
κουτᾶζοντάς με μὲ τὸ ἀγνό σου μάτι.

Δὲ θᾶρθεις πιά νὰ ἰδῶ νὰ μοῦ στολίσει
τὴ σκέψη πάλι ἀνθὸς ἀδωσοσύνης...
Ἔγω, πὸ εἶχα στὴν ψυχὴ μου κλείσει

καὶ σ' ἔλεγα «παιδί μου» καὶ «ἀδελφοῦλα»,
μ' ἀνθὴ λευκὰ σὲ στόλισα νὰ γίνεις
τοῦ Χάρου ἀγνή, παρθενικὰ νυφούλα!

3

Τὸ στόμα τὸ γλυκὸ νὰ κελαδαίει
δὲ θὰ τὸ ἀκοῦμε πιά. Καὶ δὲ θὰ ἰδοῦμε
στὴ νιότη σου τριγύρω νὰ πηδᾷ
τοῦ ἔρωτα ὁ πόθος. Δὲ θὰ ξαναποῦμε

καὶ τ' ὄνομά σου δίχως νὰ κυλάει
τὸ δάκρυ θλιβερό. Ὅσο κι ἂν θαρροῦμε,
πὼς μέσ στὸ σπῆτι ἀκόμα τραγουδαίει
τῆς ὑπαρξῆς σου ἡ χάρη, δὲ θὰ ζοῦμε

παρὰ μὲ τὸν παρὸ ρυθμὸ τῆς λύπης.
Τὸ σπῆτι ἡ θύμησή σου θὰ γεμίζει
μὰ νὰ μᾶς λείει, κάθε στιγμὴ, πὼς λείπεις.

ἸΤὰ εἰκοσιδυὸ σου χρόνια μᾶς ἀφίσαν
τὸ πέρασμά τους μόνο νὰ θυμίζει,
πὼς σάν λουλούδι ἀνθίσανε κ' ἐσβύσαν.

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΥΡΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΚΑΙ Ο Κ. ΒΟΥΤΥΡΑΣ

4—

Γ'.

Ἀπὸ τὰ ἔξη διηγήματα τοῦ βιβλίου πὸν ἔχομε
μπροστά μας, τὸ πρῶτο, («Παπᾶς Εἰδωλολάτρης»),
εἶναι ἡ ἱστορία ἐνὸς ἀνθρώπου, πὸ σάν ἦταν φτωχὸ
παιδί, ἀγάπησ' ἓνα πλουσιοκόριτσο, τὴν Ἑλένη, καὶ
ἀγαπήθηκε ἀπ' αὐτὴ. Ὑστερα, σάν ἔγινε παπᾶς, τὴν
ξαναβρῆκε παντρεμένη κ' εἶχε μαζί της ἕνα σέ-
ξαι. Ἄλλος, στὴ θέση του, δὲν θὰ τὸ θυμότανε παρὰ
στὴν προσευχὴ του. Ὁ παπᾶ - Ἰερώνυμος ὅμως ἦ-
ταν πολὺ ἀλλοιώτικος ἀπὸ τοὺς συνειθισμένους πα-
πάδες. Καὶ ἡ ἀμαρτία τοῦ ἔφερε τέτοια τύψη, τέτοιο
φῶδο, τέτοια τρέλλα, ὥστε κατάντησε νὰ βλέπῃ θυ-
μωμένους τοὺς ζωγραφισμένους ἁγίους, νὰ λογοφέ-
ρῃ μαζί τους, καὶ νὰ ρίχνῃ κάτω τὶς εἰκόνες τους,
νὰ τὶς συντρίψῃ... Στὸ τέλος πιά ἀποφασίζει νὰ
πετάξῃ τὰ ράσα καὶ νὰ κλέψῃ τὴν ἀγαπημένη του.
Μὰ ἡ φρόνιμη ἀρνησιὰ τῆς Ἑλένης νᾶφήσῃ τὸν ἄν-
τρα της καὶ τὸ σπῆτι της, ἐπειδὴ αὐτὸ βιάθηκε τοῦ
παπᾶ πὼς ἐπάτησε τὰ ἱερά, τὸν ἀπογοητεύει, τοῦ
σβύνει τὴν ἀγάπη καὶ τότε ξεθυμαίνει μ' ἄλλη τρέ-
λα : συντρίβει μ' ἓνα τσεκούρι καὶ πατεῖ μὲ μανία τὰ
φτωχὰ λουλούδια τοῦ κήπου του, πὸ ἐνόμιζε πὼς μὲ
τὶς μωροιδιές τους τὸν μεθοῦσαν ἐρωτικά.

Στὸ «Συμβουλευτὴ» πάλι, ὁ ἴδιος ὁ ἦρωας διηγεί-
ται τὴν ἱστορία του. Ἀγαπᾷ ἓνα κορίτσι, τὴν Ἑλένη.
Στὸ σπῆτι της συχνάζει καὶ ἓνας ἄλλος νέος : ὁ Ἀρ-
κόπουλος, ὁ φίλος καὶ συμβουλευτής. Ἡ Ἑλένη ὅμως
προτιμᾷ ὀλοφάνερα ἓναν τρίτο, πὸν ξεφύτρωσε ἄξα-

φνα, πολύ αντιπαθητικός και στους δύο τους. Ο πρώτος καταλαβαίνει πώς δεν πιάνει πιά χαρτωσί και θέλει ναποτραβηχτή. Ο Άρκόπουλος τότε τον συμβουλεύει και καλά να επιμένει. Άκούει τη συμβουλή του, τρώει τη χυλόπηττα: Η Έλλη άρραβωνιάζεται τον τρίτο. Κι όταν ο Άρκόπουλος πηγαίνει στο σπίτι του φίλου του να του άναγγείλη το δυστύχημα και να τον παρηγορήσει, προσδίδει στο τέλος πώς το ίδιο τηγ έπαθε κι' αυτός.

— Τί έννοεις; τον ρωτά ο φίλος του, σαστισμένος

— Και πού ξέρεις άν δεν την άγαπούσα κι' εγώ; του άπαντά.

Την άγαπούσε! Κι' επειδή αισθανόταν πώς δεν μπορούσε αυτός, έβαζε άλλον έρωτευμένο να θγάλη από τη μέση το μιστό εκείνο αντίζηλο!

Άκολουθεί ο «Πεθαμένος Φίλος». Ο γέρο Άραχτάς, ένας άνθρωπος ιδιότροπος, βάζει στο σπίτι του ένα γίγαντα με άτροφικό χέρι, όλωςδιόλου άγνωστο, μόνο και μόνο επειδή το υ φ ά ν η κ ε πώς έμοιαζε με κάποιον πεθαμένο φίλο του. Τον κάνει μάλιστα και συνέταιρο σε μία έμπορική έπιχείρηση, πού πάει κατά διαβόλου. Όλο το σπίτι ύποφέρει από αυτόν τον παρεισακτο. Κι ο Δύρμας, ο μακρινός συγγενής, πού έχει στο μάτι τη Σάρρα, την κόρη του σπιτιού, άναλαμβάνει να τον διώξη. Άλλά δεν τολμά. Σά να έχει κάτι το ύπερφυσικό, ο κουλός γίγαντας, τους τρομάζει, τους παραλύει όλους. Έπιτέλους τους άδειάζει τη γωνιά, σχεδόν άπ' εαυτού του. Κι όταν ο Δύρμας, πού τόσο τό ελχ' έπιθυμήσει κι' επιδιώξει, τον ειδη με το ταγάρι του να φεύγη, ψηλός, πελώριος, αισθάνθηκε — τί νομίζετε; — λύπη! λύπη, σά νάβλεπε απάλο φίλο, πού φεύγει, φεύγει για πάντα!

Ο ακύρ-Βολδής, — το τέταρτο διήγημα, — είν' ένας γέρος, πολύ γέρος, πού φαντάζεται πώς δε θα πεθάνη ποτέ, πώς έχει το δώρο της άθανασίας. Φάει μόνο να μη χαλά την καρδιά του, να μη νοιάζεται, να μη σεκλητίζεται για τίποτα. Έτσι δ,τι κι άν συμβή, πού μπορεί μια στιγμή να τον κάμη να λυπηθή ή να θυμώσει, θυμάται άμέσως την ά θ α ν α σ ί α του, συνέρχεται και το γυρίζει στο τραγούδι:

*Ταριε, πού πās, μωρή;
Στο μπακάλη για τυρί...*

Έτσι καταντά και την ήμέρα άκόμα πού κρεμάσθηκε ή έγγονή του, άπελπισμένη από έρωτα, ο κύρ-Βολδής, πριν την ξεκρεμάσουν τη δύστηχη, νάρχηξη το τραγούδι του!

— Μά, χριστιανέ μου, τον μαλώνει ή κυρά. Άνέξω, δεν καταλαβαίνεις ότι θα παραδώσης και σύ ψυχή στον Κύριο; Τί, ά θ ά ν α τ ο ς θα γίνης;

— Πού το ξέρεις! της άπαντά ο γέρος, με τα μάτια άλλου «σά να έβλεπε κάποιον, άδρατο στους άλλους, πού κάτι τού έταζε».

Το πέμπτο διήγημα έπιγράφεται: «Με τα χελιδόνια». Έρωτικό κι αυτό. Ένας νέος, ο Ζαμάρας, άγαπά μια Ρόζα, και, χωρίς να ξέρη από πού κρατά ή σκούφια της, θέλει να την πάρη. Έχει όμως άδελφή άνύπαντρη, πού είν' έμπόδιο στο γάμο του. Έχει κι' ένα θεϊό άγριο, δεσποτικό, πού συνήθισε να τον φάβεται, κι ο θεϊός αυτός έννοει να τού τα χαλάση. Φασαρία, κακό, θυμοί, γρίνες, μαλώματα, φωνές, και στο τέλος επανάσταση τού άνιπιού έναντίον τού θεϊού,

Τού κάκου όλα! Μια μέρα ή Ρόζα φεύγει ξαφνικά από κεί πού ήρθε. Φανερώνεται μάλιστα και κάποιος πλούσιος έραστής, ο Καούγιας. Κι ο Ζαμάρας παίρνει το δρόμο και φτάνει ως το φουσκομένο ρέμμα, το άγριο και το θολό. Εκεί στέκεται και «φέρνει το χέρι στην τσέπη». Έπειτα... άποσιωπητικά. Έπειτα... άρχίζει «ο θρήνος των δέντρων» και το διήγημα τελειώνει. — Τί συνέθηκε; Έππεσε κι ο Ζαμάρας στο ρέμμα και πνίγηκε σάν το Παιδί της βουβής; Αυτό δε φαίνεται πολύ καθαρά.

Το «Παιδί της βουβής», — το τελευταίο διήγημα της συλλογής, — είναι άλλη θλιβερή κι' ύπερφυσική ιστορία. Οι άνθρωποι τον είχαν για γρουσουζή τον δυστυχισμένο μικρό Φύκο. «Ό,τι κακό, ό,τι δυστύχημα γίνονταν, το έρριχναν 'ς αυτόν, στο μάτι του. Δεν είχε φίλο, δεν έδρισκε δουλειά, τον έδιωξαν κι' από κάποιο γαπιά όπου δούλεψε λίγο, και τον έκαμαν να πνιγή άπελπισμένος. Κι' ή μητέρα του, ή μουγγή, ή μάγισσα, για εκδίκηση, γκρέμισε, μόνο κοιτάζοντάς το άπ' αντίκρου, το γαπιά εκείνο» κι' έπειτα χάθηκε μέσα στα βράχια...

Άπό τις συντομώτατες αυτές περιλήψεις των διηγημάτων, δε φαίνεται θέβαια ούτε ή πρωτοτυπία τους, ούτε ή ψυχολογική τους άλήθεια και δύναμη, ούτε ή όμορφιά τους, ή χυμένη σε μύριες άφάντες λεπτομέρειες. Φαίνεται όμως καλά, πώς όλοι οι ήρωες τού κ. Βουτυρά κάτι έχουν. Μεταχειρίζομαι την ίδια φράση πού μου είπε μια μέρα ο ίδιος ο συγγραφέας, μιλώντας μου γι' αυτούς. Είναι όλοι άνθρωποι με μια λόξα, με μια τρέλλα. Άνισόρροποι, άρρωστοι, μισότρελλοι, πού φτάνει να τους συμβή κάτι ένάντιο, — πού άλλοι θα το περνούσαν με λίγη στενοχωρία, — για να τους κάμη τέλεια τρελλούς. Άνθρωπος φρόνιμος, σωστός, δεν μπαίνει στον πίνακα τού κ. Β., τουλάχιστο στο πρώτο π λ ά ν ο. Γιατί και τα δευτερεύοντα πρόσωπά του, πολλές φορές, το ίδιο άρρωστα κι' άλλόκοτα είναι. Να πούμε την άλήθεια; όλοι οι διηγηματογράφοι, ποιός λίγο, ποιός περισσότερο, άγαπούν να ζωγραφίζουν άνώμαλες ψυχικές καταστάσεις. Η παραφροσύνη παίζει μεγάλο ρόλο στην Τέχνη, και δεν ύπάρχει σχεδόν ήρωας, πού να μην άγγίξη τα όριά της. Άλλά ή άγάπη, ή προτίμηση αυτή τού κ. Β. ύπερβαίνει πολύ το συνηθισμένο μέτρο. Είναι κάτι άποκλειστικό. Άποτελούν τον ιδιαίτερο, τον ξεχωριστό, το δικό του κόσμο αυτοί οι δυστυχισμένοι άνθρωποι, πού κοιτάζουν αιωνίως τα σύννεφα.

Κι άλήθεια, όλοι τα κοιτάζουν, άκατάπαυτα. Ο Φύκος, ο γιός της μουγκής, κροχωρούσε μόνος, κοιτάζοντας τα σύννεφα τα άσπρα. Ο Ζαμάρας, έχοντας στο νού του άληθινή τρικυμία, έβλεπε, λείε, από πάνω του και κάτι μαύρα σύννεφα, «πού κρεμόντουσαν κι' άπλωνόνταν». Ο γέρο - Βολδής το ίδιο: «Τά βουνά είχαν χαθή και στη θέση τους ένα άσπρο σύννεφο, κτρινωπό σχεδόν, σά να είχε κάποια φλόγα μέσα, είχε άπλωθή. Και τού φάνηκε σά να γίνονταν εκεί πέρα κάποια μεγάλη μάχη, ένας πόλεμος τών στοιχειών πρὸς τα βουνά...». Ο Δύρμας πάλι τού «Πεθαμένου Φίλου», αυτός είναι πού δεν κίνει δήμα χωρίς να κοιτάξη ψηλά. Και τη στιγμή άκόμα πού βλέπει το

γίγαντα να φεύγη, βλέπει τη σελήνη να τρέχει στον ουρανό, «έλευθερωμένη από τα σύννεφα», που τα ξεδιαχνει ο άνεμος. Μά κι ο ήρωας του «Συμβουλευτή», που διηγείται ο ίδιος την έρωτική του περιπέτεια, κάθε στιγμή μᾶς μιλεί για ουρανούς «κλεισμένους από σύννεφα», για ουρανούς «μαύρους κι άγριους», γι' αστραπές, βροντές, νεροποντές... "Αν πήτε και για τον «Παπᾶ Ειδωλολάτρη», η συννεφογραφία στις σελίδες του δίνει και παίρνει: «Η ημέρα ήταν ώραία. Στάθουνα όμως σύννεφα... ξεκουράζονται στις ράχες τῶν ψηλῶν βουνῶν»... «Ψηλά κρυμμένη η σελήνη, έριχνε κάποιο θαμπό φῶς και μ' αυτό έβλεπε ότι όλα ἦσαν κατάκλειστα, όλα, κι αυτός βάδιζε σ' αὐτὸ ζωσμένοσ ἀπὸ σύννεφα»... «Τὰ σύννεφα τὰ κόκκινα, τὰ λαμπερά, τὰ κιτρινωπά, γινόνταν μαύρα, σὰ νὰ ἔσβυναν τὶς λαμπράδες πού εἶχαν ἀνάψει γιὰ κάποια γιορτή». Κι' ἔτσι παντοῦ. Τὰ μετέωρα αὐτὰ ἔμπνεον στον κ. Β. τις εὐτυχέστερες παρομοιώσεις, κι' εἶναι πάντα ἀπὸ τίς πιὸ ζωηρές του πινελιές. Κι' ἀπὸ τίς πιὸ ψυχολογικές του, μπορούμε νὰ πούμε· γιατί ἡ ἀτμοσφαιρική κατάσταση ἀνταποκρίνεται πάντα σὲ μιὰ ψυχική, ἢ καὶ τὴ γεννᾷ. Μά γίνεται τέτοια κατάληψη, πού θάλλεγε τῶς ἄλλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πάσχουν ἀπὸ τὴν εἰδικὴ ἐκείνη ψύχωση, πού λέγεται μετεωροπαθία. "Εἶνα εἶδος τρέλλας κι' αὐτῆ.

Ἄλλὰ ὅπως τὰ σύννεφά του, ἔτσι θαυμάσια ζωγραφίζει ὁ κ. Β. καὶ τοὺς ἀνθρώπους τῶν συννέφων. Εἶναι ὁ κατ' ἔξοχὸν διηγηματογράφος τῆς ἀνθρώπινης αὐτῆς δυστυχίας, πού πηγάζει ἀπὸ τὸν ἐκφυλισμὸ τῶν νέρων, ἀπὸ τὸ ξεκούρδισμα τοῦ μυαλοῦ. Οἱ ἥρωές του εἶναι πάντα σχεδὸν ἀπὸ τὰ κατώτερα στρώματα, ἀπὸ τὴν κοινωνικὴ ἐκείνη τάξη, ὅπου ἡ ἀδλιότητα, ἡ στέρηση, ἡ κούραση, ἡ ἀνησυχία γιὰ τὸ ἀνασφάλιστο μέλλο, κι' ἡ ταβέρνα, πού παρουσιάζεται σάν καταφύγιο, σάν παρηγοριά, («Ἀλανιάριδες»), προάγουν κι' ἐπιταχύνουν τὸν ἐκφυλισμὸ, πού στον αἰῶνα μας κάνει θραύση. Ἄπειρος δυστυχισμένοι κι ἀπείρως συμπαθητικοὶ ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι! Ἄλλὰ ζοῦν καὶ πὸ ἔντονα ἀπὸ τοὺς ἄλλους, — τοὺς ἐξασφαλισμένους, νὰ πούμε, τοὺς ἡσυχούς, τοὺς εὐτυχιμένους, τοὺς φρόνιμους, — κι' ἔχουν πάντα μιὰ νευρική ὑπερευαισθησία, πού προσφέρεται στὸ διηγηματογράφο, στον ψυχογράφο, σὰ μιὰ ἀνεξάντλητη πηγὴ ὠραίων κινημάτων. Γι' αὐτὸ κι' οἱ διηγηματογράφοι αὐτοῦ τοῦ εἶδους φαίνονται πιὸ δυνατοὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους, τῆς μέσης ἢ τῆς μεγαλοαστικῆς τάξης ἠθογράφοι, καὶ δίνουν τὰ χέρια μὲ τοὺς λιγοστοὺς τῆς ἀνώτερης ἀριστοκρατικῆς, ὅπου, ἀπὸ διαφορετικῆς αἰτίας, ὁ ἐκφυλισμὸς εἶναι τὸ ἴδιο προχωρημένος. Ἄξαφνα, οἱ «Ἀλανιάριδες» τοῦ κ. Βουτυρά, κι' οἱ «Παρθένες τῶν Βράχων» τοῦ Ντανούντσιο, ἄν καὶ οἱ ἥρωές τους ἀνήκουν στους δυὸ ἀντίθετους πόλους τῆς κοινωνίας, παρουσιάζουν μιὰ δυστυχία κοινὴ καὶ μοιάζουν σάν ἀδελφία.

Ἰδιαίτερης λοιπόν, ξεχωριστός, μὰ καὶ περιορισμένος ὁ κόσμος τοῦ κ. Β. Ὅλεγε πὼς φρόνιμους ἀνθρώπους δὲν ξέρει νὰ ζωγραφίσῃ, καὶ γι' αὐτὸ τὰ πιὸ φρόνιμα διηγήματά του εἶναι σχετικῶς καὶ τὰ πιὸ ἀδύνατα. Τέρεσιν κόνι τὰ ἐπίσης τοῦ εἶναι

ἡ ἀνώτερη κοινωνία. Κι' οἱ ὀρίζοντές του, ὅπως εἶπαμε στον πρόλογο, στενοὶ καὶ καταγκλισμένοι. Συννεφιασμένοι, ἄν προτιμᾶτε τώρα. Ὄστε δὲ μπορούμε νὰ ζητήσουμε ἀπὸ τὸ ἔργο του τὴ γενικὸτητα ἐκείνη, πού βρίσκουμε στὸ ἔργο ἄλλων συγγραφέων, ζωγράφων τῆς φρόνησης μαζί καὶ τῆς τρέλλας, τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς φτώχειας. Μὲ τρέλλους ἢ μισότρελλους, μὲ ἀπόκληρους μόνο, δὲ γίνεται σωστὴ κοσμοθεορία· κι' ἓνα διήγημα, γιὰ νὰ εἰπωθῆ ἀθάνατο πρέπει, λέει, νάχη τὴν κοσμοθεορία του. Στὸ ἔργο τοῦ κ. Β. δὲν ὑπάρχει ἄξαφνα κι' ἓνα, πού νὰ κλείνῃ μέσα του «ὀλόκληρο φιλοσοφικὸ σύστημα». Ἄν μπορούμε, δείχνοντας ἓνα ἥρωά του, νὰ πούμε: «Νά, αὐτὸς εἶνε ἄνθρωπος!» Ἄν παρουσιάζει γενικούς τύπους, ἀντιπροσωπευτικούς. Καθένας ἐκεῖ μέσα ἀντιπροσωπεύει τὸν ἑαυτὸ του, πού εἶναι κάτι μοναδικό, ἀκριβές; γιατί εἶναι κάτι ἄρρωστο. Ὁ Δὸν Κιχώτης, παραδείγματος χάριν, δὲ θὰ λυγαιζόταν μὲ τ' ἀδύνατα ἀριστοργήματα, ἂν δὲν εἶχε μέσα καὶ τὸ Σάντσο. Σ' αὐτὸ τὸ ἔργο, Δὸν Κιχώτης καὶ Σάντσο, κι' οἱ δυὸ μαζί, κάνουν τὸν ἓνα, τὸν Ἄνθρωπο. Λυσιόμαστε τὸν τρέλλο, τὸν συμπαθοῦμε, τὸν γουστάρουμε ἀκόμα, μὰ κατὰ βάθος μᾶς ἀφίνει ἀνεπηρεάστους. Δὲ δίνουμε τόση σημασία στὴν πράξη του, ὅστε στὴ σκέψη του. Εἶν' ἓνας κόσμος πού τρέχει στὸ χαμό, στὴν καταστροφή του. Καὶ στὴν Τέχνη γυρεύουμε κόσμους πού νὰνεβαίνουν ὀλοένα στὴν τελειότητα. Τὸ φρενοκομεῖο μᾶς γεμίζει ἀπιστοδοξία, ἐνῶ ἡ Τέχνη, ἡ μεγάλη Τέχνη, ἀνεξάρτητ' ἀπὸ κάθε ὁμορφιά, εἶναι μέσα τῆς αἰσιοδοξίας. Καὶ τότε τὴ λέμε ὅχι ἄ Τέχνη, ἀδιάφορο ἄν, γιὰ τὸν ἀπώτερο, τὸν κρυμμένο σκοπὸ τῆς, μᾶς παρουσιάζει συχνὰ κι' ἄρρωστους ἀνθρώπους.

Κι' ὅμως, κάθε διήγημα τοῦ κ. Β. διαβάζεται μὲ ἡδονή. Τόσο ἀπὸ μᾶς, πού βρίσκουμε τόσο ὠραία ζωγραφισμένους αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους καὶ βλέπουμε ὅλη τὴν ἐνθουσιασμένη ἀγάπη πού τοὺς ἔχει ὁ ζωγράφος τους, — γιατί χωρὶς αὐτὴ τὴν ἀγάπη δὲν γίνεται ἔργο τέχνης ζωντανό, — ὅσο κι ἀπὸ τοὺς ἄλλους πού βρίσκουνε ἴσως πὼς τοὺς μοιάζουν... Καὶ στοχαζομαί, πὼς ὅσο θὰ περῶ ὁ καιρὸς, μὲ τόσο μεγαλύτερο πάθος θὰ διαβάζονται τὰ διηγήματά του κ. Β. Γιατί ὁ ἐκφυλισμὸς προσδεύει ὀλοένα, καὶ πολλοί, καθὼς ξέρετε, προβλέπουν, πὼς τὸ τέλος τῆν Ἀνθρωπότητος θὰ εἶναι μιὰ γενικὴ παραφροσὴ. Ὅταν χαθῆ ἔτσι ἡ σημερινὴ πολιτισμένη, θὰ τὴν διαδεχθῆ μιὰ ἄλλη, πού σιγά - σιγά θὰ πολιτισθῆ κι αὐτὴ καὶ μὲ τὸν ἴδιο τρόπο θὰ τελειωθῆ ἔπειτα ἄλλη κι' ἄλλη, ὡς πού νὰ ἐρημωθῆ ἡ γῆ*. Ἄν εἶν' αὐτὸ, γιατί ἡ Τέχνη πρέπει νὰ μᾶς ἐμνήνη αἰσιοδοξία; Ὀλοοδιόλου περιττό! Ἐτσι ἢ ἄλλοιῶς, τὰ ἔργα πού παρουσιάζουν μιὰν ἄρρωστη Ἀνθρωπότητα, διαβάζονται γιὰ αὐτὸ μὲ τόσο πάθος ἀπὸ τοὺς σημερινούς νέους, καὶ θεωροῦνται γιὰ ἔργα καθαρὰ καινούρια, μοντέρνα, καὶ προφητεύονται ἀκόμα γιὰ ἔργα τοῦ μέλλοντος. Εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Καὶ γιὰ νὰ κρίνουμε ἂν ἡ ἐποχὴ ἔχει δίκιο, ἔπρεπε νὰ ἦμαστε βέβαιοι πὼς δὲν ὑπάρχει πᾶς γιὰ τὴν Ἀνθρωπότητα ἐλπίδα σωτηρίας, εὐτυχίας, χαρᾶς, καὶ πὼς φερόμαστε ὅλοι ἀκράτητοι στὸ σκοτάδι

(*) Διαβάστε, ἂν θέλετε, καὶ τὸ τελευταῖο κεφάλαιο τοῦ «Ἐκφυλισμοῦ» τοῦ Μάξ Νορντίνου.

του χαμού. Ἡ νὰ ἤμαστε βέβαιαι γιὰ τὸ ἐναντί: πὼς ἡ σημερινὴ δυστυχία εἶναι κατὰ προδικιόν, καὶ πὼς ὁ κόσμος ἔχει τὸ πῶς εὐτυχημένο μέλλον. Ἀλλὰ ποῖος μπορεῖ νὰ εἶναι;.....

Εἶδα κάπου, πὼς ὁ κ. Β. εἶναι σοσιαλιστῆς, καὶ πὼς ἢ κοινωνικὴ σημασία τῶν ἔργων του εἶναι ἡ σοσιαλιστικὴ τους ἰδέα. Μπορεῖ. Ὁ κ. Β. εἶναι ἕνας συγγραφεὺς τόσο ἀνθρόμοτος, τόσο φυσικός, ὥστε θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὑποθέσῃ πὼς γίνεται ἀσυναίσθητα, ἀθέλητα, τὸ ὄργανο τῆς Δύναμης ποὺ διευθύνει τὸν κόσμο καὶ συντελεῖ ἔτσι στὴ μοιραία ἐξελίξι. Ἀλλὰ σοσιαλιστικὸς σκοπός, ἐνσυνείδητος, — ὅπως π. χ. στὰ διηγήματα τοῦ κ. Παρορίτη, — δὲ φαίνεται ὄχι. Μόνο ποὺ ζωγραφίζεται μιὰ δυστυχία, μιὰ ἀβλιότητα, καὶ ποὺ θὰ μπορούσε κανένας νὰ πῆ, δείχνοντας τοὺς φτωχοὺς καὶ βασανισμένους ἥρωες τοῦ κ. Βουτυρά: «Νά, ἔτσι καταντᾷ τοὺς ἀνθρώπους ἡ σημερινὴ κεφαλαιοκρατία!». Μ' αὐτὸ εἶναι τόσο γενικό, τόσο ἀόριστο....

Δ',

Δὲν ἔχοιμε τώρα, παρὰ νὰ συγκεφαλαιώσουμε καὶ νὰ θυγάσουμε τὸ συμπέρασμα.

Ἐδείξαμε, πὼς ἂν ὁ κ. Β. δὲν ξετυλίχτηκε ὅσο ἄλλοι, αὐτὸ δὲν ἔχει καμμιὰ σημασία, ἀφοῦ ἦταν ἤδη τόσο ξετυλιγμένος ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ «Λαγκᾶ», ὥστε μ' ἕνα δῆμα νὰ μπορέσῃ νὰ φτάσῃ ἀπ' αὐτὸν στοὺς «Αλανιάριδες». Εἶναι λοιπὸν καὶ παραεἶναι ὁ δυνατὸς διηγηματογράφος, ποὺ προμαντέψαμε ἀπὸ τὸ «Λαγκᾶ». Ὅχι μόνο δὲν ἐπεσθῆσαν οἱ ἐλπίδες μας, παρὰ θυγῆκαν μὲ τὸ παρὰπάνω. Γιατί ἂν ὕστερ' ἀπὸ τὴ γενεὰ τῶν θεμελιωτῶν τοῦ νεοελληνικοῦ διηγηματος, τοῦ Βιζυνοῦ, τοῦ Παπαδιαμάντη, τοῦ Καραχίτσα (*), παρουσιάστηκε κ' ἕνας μὲ ἀληθινὸ ταλέντο, καὶ διαφορετικόν, αὐτὸς εἶναι ὁ Ἀημισηθὴς Βουτυράς. Ἐπιτόσφερε κατὰ σημαντικόν, κατὰ καινούργιον, καὶ προσφέρει ὀλοένα. Δὲν περιορίσθηκε νὰ γράψῃ πέντε - δέκα διηγήματα. καὶ νὰ πέσῃ κορυφωμένος. Ἐφίσησε πλῆθος, ἔγραψε ὀλόκληρη βιβλιοθήκη, καὶ γράφει. Ἐχει μέσα του κόσμον ὀλόκληρον καὶ δὲ θὰ ἡσυχάσῃ ἂν δὲν τὸν θυγά ὄλον. Πολυγράφος, ὅπως, 'ς αὐτὸ τὸ εἶδος, ἐστῆθησαν ὄλοι σχεδὸν οἱ κορυφαῖοι, ὄλοι ὅσοι εἶχαν ἐν' ἀληθινὸν ταλέντο, καὶ δὲν ἔγραψαν μὲ τὰ σταυροῦ,

(*) Στὴ μελέτη αὐτῇ, δὲν ἐξετάσαμε μόνο τὴ σχέση ποὺ ἔχει ὁ κ. Βουτυράς μὲ τοὺς προκατόχους του, τὴς ἐπιδοράσεις ποὺ μπορεῖ νὰ ἔλαβε ἀπ' αὐτοὺς ἢ κ' ἀπὸ ἄλλους ἕξονους. Ἀλλ' αὐτὰ τὰ ζητήματα γιὰ μᾶς εἶναι πρόωρα. Θάπρεπε πρῶτα νὰ μαζευτοῦν σὲ βιβλία ὄλα τὰ σκόρπια διηγήματα τοῦ κ. Βουτυρά, ἢ τὰ περισσότερα, καὶ νὰ καταχθῶν χρονολογικά. Καὶ θάπρεπε ἀκόμα νὰ γνωρίζουμε τὴ βιογραφία του, τὴ σπουδὴ του, τὴς μελέτες του, τὴς προτιμήσεις του, ποὺ ἀπ' αὐτὰ δὲν ξέρουμε σχεδὸν τίποτα. Ἐτσι τὸν ἐξετάσαμε σὰ νῦταν μοναχὸς του. Κι' ὅπου τὸν συγκαίνομε μὲ ἄλλους, δὲν ἦταν γιατί βρῖσκουμε μιὰ πραγματικὴ σχέση μ' αὐτοὺς, ἀλλὰ μιὰ ἀντίθεση ἢ ὁμοιότητα, ἴσως καὶ τυχαία. Ἐξαίρετα ὁ κ. Βουτυράς οὔτε Ντιαννούτσου μπορεῖ νὰ διάβασε ποτέ του, οὔτε Γκόρνυ, οὔτε Καραχίτσα. — Ἐπίσης πρόωρο θάταν ὅ,τι θάλεγε κανεὶς σήμερα γιὰ τοὺς νέους ποὺ τὸν μιμοῦνται. Ποῖος ξέρει τί θὰ βρῆ μιὰ μέρα κ' ἀπ' αὐτοὺς!

μὲ τὸ μέτρο, δὲν ἔκαναν φιλολογία, παρὰ γεννοῦσαν φυσικά, σὰν τὸ δέντρο, σὰν τὴ γῆ!

Δυνατὸς λοιπὸν ὁ κ. Β. Ἀλλὰ καὶ μὲ τόσα ἐλαττώματα, ὄσα λίγοι ἀπ' τοὺς πῶς ἀδύνατους παρουσιάζουν. Ἐδείξαμε ὅμως, πὼς τὰ ἐλαττώματα αὐτὰ εἶναι «ἐξωτερικά» καὶ πὼς ἀπ' αὐτὰ πάλι, — γλώσσα, ὕψος, σχέδιο, διήγησι, — μόνο τὸ ἐλαττωμα τοῦ σχεδίου εἶναι σημαντικό καὶ λιγότευει κάπως τὴν ἀξία τοῦ ὄλου ἔργου. Τάλλα εἶναι ἀσήμαντα. Δὲν ἐπιρροάζουν καθόλου τὴν ἐσωτερικὴ ἀξία. Καὶ κάποτε μάλιστα γυρίζουν σὲ προτερήματα, ὅπως τὸ παράξενο τοῦ ἴφους ἢ τὸ αἰνιγματικὸ τῆς διήγησις, τόσο τριτοειδὸς μὲ τὸ εἶδος.

Τὸ ζήτημα τοῦ διαλόγου τὸ ἀφήσαμε σκοτεινόν, μολονότι βρήκαμε τόσες εὐμορφίαι καὶ 'ς αὐτὸ τὸ διάλογο, ποὺ μᾶς χτυπᾷ σὰν ἀφύσικος. Ἐδείξαμε ὅμως πὼς τὸ μεγαλύτερον προτέρημα τοῦ κ. Β. εἶναι ἡ περιγραφή, μιὰ περιγραφή, ποὺ καὶ μόνη αὐτὴ θὰ ἔφτανε νὰ τὸν ἀναδείξῃ ἔξοχο συγγραφεὺς, — λογοτέχνη, ποιητῆ.

Ἀπὸ τὰ ἐλαττώματα πάλι τῆς οὐσίας, ἐδείξαμε πὼς μιὰ γενικὸτητα καὶ μιὰ αἰσιοδοξία εἶναι φύσει ἀσχετικαί ἀπὸ τὰ διηγήματα τοῦ κ. Βουτυρά, μὲ τὸν ἰδιαίτερον κόσμον τοῦ: ἐκίκαμε ὅμως τὴν ἐπιφύλαξιν πὼς καὶ αὐτὸ ἀκόμα μπορεῖ νὰ μὴν ἔχῃ σημασία γιὰ τὸ μέλλον, ἂν πραγματικῶς ὁ κόσμος τοῦ κ. Β., ἰδιαίτερος ἀκόμα σήμερα, θὰ εἶναι αἰὸν γενικός.

Ἐκεῖνος ποὺ θάλεγε «δὲν ὑπάρχει στὴν Ἑλλάδα ἄλλος διηγηματογράφος ἀπὸ τὸν συγγραφεὺ τῶν Ἀλανιάριδων», θάταν ἕνας τρελλός, ἕνας ἀρρωστὸς, εἶνα χαλασμένο μυαλό. Κάθε φρόνιμος δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ γαναγωνοίξῃ πὼς ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ ἄλλοι, διαφορετικοὶ βέβαια, ἀλλὰ ἐπίσης δυνατοί. Ἐτσι, χωρὶς κίνδυνον νὰ θεωρηθῶ κ' ἐγὼ τρελλός, μπορῶ τώρα νὰ πῶ, πὼς ἀπ' ὄλους, ἀπ' ὄλους τοὺς δικούς μας, τὸν κ. Βουτυρά διαβάζω μὲ τὴ μεγαλύτερη ἡδονή, τὸ ζωηρότερον ἐνδιαφέρον, τὴ βελτιότερη συμπάθεια. Τὴν προτιμῶ, ἐτελείωσε! Μ' ἄλλο νὰ λέῃ κανεὶς αὐτὸν προτιμῶ, κ' ἄλλο «δὲν ὑπάρχει παρ' αὐτόν». Εἶναι ἀκριβῶς τὸ λεπτὸ ὄριο, ποὺ χωρίζε τὴν ὑγείαν καὶ τὴ φρόνησιν, ἀπὸ τὴν τρέλλαν, τὴν ἀστοχασίαν, τὴν ἐπιπολιότητα καὶ... τὴν ὑπνοβασία.

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

REVUE CRITIQUE. (25 Αὐγ.) Ἀντρέ Παβύ: Τὸ ζήτημα ἐνὸς κοινού νομισματος γιὰ ὄλα τὰ κράτη. — Εὐγ. Μαγσάν: Ὁ Ἐδμόντος Ζολού μυθιστορηματογράφος. — Ζὰν Μάξ: Ὁ κόκκινος ἱμπεριαλισμός. — Ζὰν Μπουλανζέ: Ποίηση καὶ μουσική. — Ποιήματα τῶν Μπρις Μωριλλάν, Ζωρὴ Ντ' Ἐρμιε — κτλ.

MERCURE DE FRANCE. (1 Σεπτ.) Α. Σουτῶφ: Τὶ εἶναι ὁ Μπολσεβικισμός. — Ζοζὴφ Ντελέγι καὶ Πιερ Μπερτελό: Ποιήματα. — Μωρίς Μπουαζέ: Τὰ σπῆ καὶ ἡ δημοφιλία. — Καμί Πιολέ: Τὸ μυστικὸ τῆς ἀποκρατορίας Εὐγενίας. — κτλ.

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Γιά τήν Ελλάδα δρ. 20 τὸ χρόνο.
> 10 τὸ ἕξαμηνιο.
> 5 τὸ τρίμηνο.

Γιά τήν Ἀγγλία καὶ Αἴγυπτο £ 1 τὸ χρόνο
£ 0,10 τὸ ἕξαμηνιο
Γιά τήν Ἀμερική \$ 5 τὸ χρόνο
\$ 3 τὸ ἕξαμηνιο

Καὶ γιά τὰ ἄλλα μέρη ἀνάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΜΙΑ παρὰ ἀπὸ τρεῖς τέσσαρις πολίτες συνταγμα-
τικούς εἶχανε ξελαφυγγιστεῖ κυριολεκτικά, φω-
νίζοντας μιά ἀπ' αὐτὲς τίς μέρες, καταμεσήμερα καὶ
καταμεσὶς στὸ δρόμο. Ἐλίτ! ἢ Ἀγκυρα!
—δὲ θυμοῦμαζε καλὰ καλὰ. Τὸ ξελαφυγγισμὰ τους
εἶταν τόσο βοερό καὶ τὸ ἰδιωματὶ τους τόσο ἀξιοθρή-
νητο, ὥστε κάποιος ξένος ποῦ εἶχε σταθεῖ καὶ τοὺς
κοίταζε μὲ περιέργεια, εἶχε τὴν ἀπόληξη νὰ ρωτή-
σει κάποιον ἀγνωστὸ του διαβάτη:

— Μὰ γιατί φωνάζουν (ὡς εἶναι μεταχει-
ρίστηκε κάτιο ἄλλο ρήμα ποῦ τ'αἰσιάζει περισσότερο
στὰ ὑπομονητικώτερη τετραπόδα). ἔτσι αὐτοὶ οἱ χοι-
στιανοὶ;

— Ἐκδηλώνουν τὸ φρόνημά τους! τοῦ ἀποκριθί-
νε σοβαρὰ ὁ διαβάτης.

— Περιέργο! Κ' ἐγὼ θαρροῦσα πὺς ἔκαναν κά-
πο βαρὺ ἐγκλημα καὶ τοὺς τόβαλαν αὐτὸ γιὰ ποιή!
... μουρμούρισε μὲ λύπη καὶ ἔακολούθησε τὸ δρό-
μο του.

ΑΠ' αὐτὸ παίρνουμε τὸ θάρρος νὰ παρατηρήσου-
με, μὲ ὅλη τὴν ἀπαιτούμενη εὐλάβεια, στίς διὰ
ἀντιμαχόμενες κομματικὲς μερίδες, πὺς θύταν φρο-
νημώτερο νὰφίσουν καταμέρος τίς κραυγὲς καὶ τίς λο-
γῆς προκλητικὲς ἐπίδειξες καὶ νὰ περιμένουν νὰ ἐκ-
δηλώσουνε μετάνοια, σοβαρὰ καὶ βουβά, τὸ φρόνημά
τους στοὺς τόπους τῆς ἐκλογῆς. Μὲ τὸ νὰ φωνάζεις,
ἀν κερδίζεις τίποτε. Τὸ λαρύγγι σου μονάχα χαλῆς
καὶ μοῦ ξεθλίβεις καὶ μένα τὰ νεῦρα. Ἄν τύχει μάλι-
στα καὶ παραείμαι νευρικός, μ' ἀναγκάζεις νὰ σηκώ-
σω καὶ τὸ ραβδί μου καὶ νὰ σοῦ τὸ φέρω κατακέφα.

λα. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ θὰν τὸ φέρουν οἱ κραυγῆς, οὔ-
τε οἱ καυγάδες θὰν τὸ φέρουν τὰ ψηφοδέλτια. Οὔτε
θὰ γίνει ἡ ἐκλογή στοὺς δρόμους μὲ φωνῆς καὶ μὲ
μαγκοῦρες. Ἄς τὸ νιώσουν καλὰ αὐτοὶ οἱ ἀνυπόμονοι
«συμπολίτες» καὶ ἄς μᾶς ἀφίσουν ἐπιτέλους ἡσυχους.
Θὰ κερδίσουν ἔτσι, μ' αὐτὸ τὸν τρόπο, ἂν ὄχι ἄλλο,
τὴν... ἀκραιώτητα τουλάχιστο τοῦ κορμιοῦ τους—
ποῦ κάτω πάει νὰ πῆι καὶ αὐτό.

ΕΙΛΑΜΕ τὸ «Σαμῶν» τοῦ Μπερστάιν τίς προ-
ῆλλες στὸ θέατρο καὶ χειροκροτήσαμε μὲ ὅλη
τὴν καρδιά μας τὸν ἄξιο ἠθοποιὸ Βεάκη γιὰ τὴ μεγά-
λη σκηνικὴ ἐπιτυχία του. Χειροκροτήσαμε ἀκόμα καὶ
τὸν κ. Θεοδωρίδη, ποῦ ἀνεβάζοντας ἔργα ὀπωσοῦπο-
τε σοβαρὰ στὰ «Διονύσια» μᾶς σώζει ἀπὸ τὴν ἐπιδειω-
ρησιακὴ σάχλα καὶ ξεντροπιάζει καὶ τὴν πρωτεύουσα
ποῦ πάει, θεατρικῶς, νὰ καταντήσῃ ἕνα ἀπέραντο
καφέ - σαντάν.

ΚΑΙ οἱ «Πέρσες» τοῦ Αἰσχύλου ἐλπίζουμε νὰ παι-
νεύσῃ σὲ κανένα θέατρο γιὰ νὰν τοὺς δοῦν καὶ
ἄσοι δὲν εὐτυχῆσαν νᾶναι δῆμαρχοι ἢ τ'οἰκεδῶν κοι-
νότητας ἢ τουλάχιστο νᾶχουν κανένα μπάριμπα, ὄχι
πᾶ στὴν Κορώνη, παρὰ σὲ κανένα Ὑπουργεῖο. Ἡ
ἀργαία τραγωδία, λένε, παίχτηκε ἀρκετὰ καλὰ. Ἄξι-
ζει λοιπὸν νὰν τὴ δεῖ καὶ ὁ κόσμος ποῦ διαφέρει γιὰ θέ-
ατρο σοβαρὸ.

ΕΙΡΗΝΗ

Στὸ χωριό. Μεσημέρι. Ὁ ἥλιος σέρνοντας μὲ κό-
πο τὸ φωτεινὸ ἀρμα του, εἶχε φτάσει κατὰξεστος στὸ
ψηλότερο μέρος τοῦ οὐράνιου γαλανοῦ θόλου, καὶ ἀπὸ
ῆϊθε πάνου, μὲ τὸ τρομερὸ του βλέμμα ποῦ φωτιῆς
σκορποῦσε, κοίταζε μὲ θυμὸ κάτω τὴ γῆς, σὰ νὰ τοῦ
κακοφανότανε ποῦ γιὰ χτήρη τῆς ἔκανε τόσον κό-
πο, ἢ ποῦ εἶτανε αὐτὴ τόσο μικρὴ, ὥστε νὰ μὴν μπο-
ρεῖ νὰγκαλιᾶσει ὅλη του τὴ ζωὴ καὶ ὅλο τὸ φῶς ποῦ
σκορποῦσε, παρὰ τὸ ἄφινε καὶ εἶχανε χαμένον τὸ κε-
νὸ τοῦ ἄπειρου διάστημα. Μονάχα τὰ τζιτζιζία, σὰν
περιφρονητάδες Γῆς καὶ Ἡλίου, διαλαλοῦσανε τὴν
ἀδιαφορία τους. Καὶ μέσα - μέσα, κάποια πνοή, ξε-
φεύγοντας ἀπὸ τ' ἀσπὶ τοῦ Αἰόλου, περνοῦσε πάνω
ἀπὸ τὴν ἐπιφάνεια τῆς Γῆς, σιγοκουνοῦσε τὰ φύλλα,
σῆκωνε ἀπὸ χάμω λίγη σκόνη καὶ διάβαινε γρήγορα
γρήγορα, σὰ νὰ ζεματιζότανε. Στὰ σπῆτια οἱ ἀνθρώ-
ποι χανωμένοι πέφτανε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ ἕπνου, ἢ
σιγοκουβεντιάζανε μισουσταγμένοι.

Ἐάφνου ἡ ἡσυχία ἔφυγε, καὶ ἄφισε τὸν τόπο τῆς σὲ
κάτι δαιμονισμένους κωδωνοκρουστές. Ντάν, ντάν,
ντάν! χαρῶπα χτυπούσανε οἱ καμπάνες, σὰ νὰγωνι-
ζόντανε τὴ χαρὰ ποῦ κλειούσανε στὸν κόρφο τους νὰ
τὴ μεταδώσουνε σὲ κάθε γωνιὰ τοῦ χωριοῦ. Καὶ τὸ
πέτυχαν. Σὲ λίγα ὁ ἄερας, πιστὸς τοὺς δούλος, ἔ-
φερε παντοῦ ὄπου θροισκόντανε τῆς κυρῆς τοῦ τίς
προσταγῆς, καὶ ὅλο τὸ χωριὸ γέμισε ἀπὸ τίς καμπανῆς,
Οἱ ἀνθρώποι σηκώθηκανε τρίβοντας τὰ μάτια τους,

κι ἄλλοι χύνοντας νερό στο κεφάλι τους γιά νά ξυπνήσουν.

— Τί τρέχει ;

— Ποιός ξαίρει !...

Στους δρόμους φαινότανε πρόσωπα ἀνήσυχα και νυσταγμένα. Οἱ ἄντρες τρέχανε, οἱ γυναῖκες βγήκανε στίς αἰλές τους και τὰ παιδάκια, μ' ὄλες τίς φωνές τῶν μαννάδων τους, ἀκολουθοῦσανε τρέχοντας τους μεγάλους. Ὅλο τὸ χωριό σηκώθηκε στο ποδάρι.

— Μωρὲ τί γίνεται ;

— Μὰ δά ξαίρω ;...

— Μήν εἶναι καμιά πυρκαγιά ;

— Μπα, Θεός φυλάξοι, δέν πιστεύω.

— Μὰ τ' εἶναι λοιπόν ;

— Ποιός ξαίρει... .

Φτάσανε στήν ἐκκλησιά. Ὅλοι ἐκεῖ εἶτανε μάζεμένοι.

— Μωρὲ τί γίνεται ;

— Ποιός ξαίρει.

— Τώρα θά μᾶς πῶνε.

Οἱ καμπάνες πάσανε. Ἀνάσα !... .

Ἐνας δραγάτης ἀνέβηκε στο ψηλότερο μέρος γιά νικοῦνε ὄλοι, και φώναξε δυνατά και σοβαρά :

« Ἀκούστε χωριανοί/ Κατὰ διαταγή τοῦ κυρίου προέδρου σᾶς ἀναγγέλω τὴν χαροποιάν εἰδηση, ὅτι ὑπογράφηκε ἡ συνθήκη τῆς εἰρήνης μετὰ πλῆρην ἰκανοποίησιν τῶν ἐθνικῶν ὄνειράτων μας και ὅτι τ' ἀτόγισμα στίς τέσσαρες θά κάμουμε δοξολογία στο Θεό και θά κλείσουνε οἱ μαγαζά κ' οἱ καφενέδες, κ' ἐμεῖς θά μαζωχοῦμε και θά γλεντήσουμε ἐπὶ τριμερον».

Ἔτσι εἶπε ὁ δραγάτης, κ' οἱ ἄλλοι μείνανε γιά μιὰ στιγμή δίχως νά λένε τίποτα. Θά νόμιζες πῶς ἡ ἐντύπωσὴ ἡ ξαφνικὰ τους εἶχε βουλώσει τὸ στόμα. Μὰ τὸ στιγμαῖο αὐτὸ πέρασε και σάν τὸν κύμα πού στο γιάλο φαίνεται νάποτραβιέται μέσα, βαθειά, και κάνει μιὰ φαινομενική, παροδική γαλήνη, γιά νᾶρτει ἔπειτα και με πιότερη ὄρη νά ξεσπάσει, ἔτσι κ' ἡ ἐκδήλωσὴ τῆς λαϊκῆς ἐντύπωσὴς ξέσπασε σ' ἕνα σωρὸ λόγια και κινήσεις. Σὲ ὄλον τὰ πρόσωπα ἔλαμψε ἡ χαρὰ ξαφνικά. Περικυκλώσανε λοιπόν ὄλοι τὸ δραγάτη και ἀρχίσανε νά τοῦ ζητᾶνε λεπτομέρειες. Ἐκεῖνος λίγο φαντασμένος — με ὕφος μεγαλόπρεπο, κορδωμένος, ἀπαντοῦσε σὲ δσοὺς μπορούσε πιότερο.

— Καί ποτε ἦρτε τὸ τηλεγράφημα ;

— Τώρα, ὅτι τοῦφερα.

— Εἶναι ἐπίσημο ;

— Βέβαια, ἀπὸ τὸ Νομάρχη.

— Τὴ Θράκη τὴν πήραμε ;

— Ἄ, βέβαια πῶς τὴν πήραμε. Σὰ θέλανε ἄς μὴ μᾶς τὴ δῖνανε.

Γελάσανε..

— Τὴ Μικρασία ;

— Καλά, οὔτε κουδέντα νά γένεται.

— Τὰ Δωδεκάνησα ;

— Μωρὲ οἱλα σᾶς λέω, οἱλο τὸν κόσμο, φώναξε χοροπηδώντας.

— Οἱλο τὸν κόσμο !... .εἶτανε οἱ ἄλλοι μηχανικά.

— Βαράτε μωρὲ τίς καμπάνες... .

Τὰ παιδιὰ παρατρέξανε παιὸ θά πρωταρπάξει τὸ γλωσσίδι.

Οἱ καμπάνες χτυπήσανε δυνατά, και ὁ ἦχος τους πού ὀρηκτικός γιόμισε τὸν ἀέρα φαινότανε σὰ νά φώναζε :

εἰ—ρη—νη, εἰ—ρη—νη, εἰ—ρη—νη.

Ὅσα παιδιὰ δέν προφτάσανε ν' ἀρπαχοῦνε ἀπὸ τὴν καμπάνα, ἐνθουσιασμένα και αὐτί, δίχως νά ξαίρουνε τὸ γιατί, τρέξανε ἀπὸ κεῖ σὲ ὄλες τίς γωνιές τοῦ χωριοῦ, διαλαλώντας τὴν εἰρήνη. Ἔτσι τὸ χαροποιὸ ἄγγελμα σπάρθηκε στο λεπτὸ σὲ ὄλο τὸ χωριό. Ἦρθε και ὁ πρόεδρος, — ἕνας μεσόκοπος ἄντρας παχῶς και ψηλός, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, — μαζὶ με τὸν παπᾶ, ἕναν κοντόχοντρο, κατακόκκινο παπᾶ.

— Λοιπόν, τὰ μάθατε, παιδιὰ ;

— Ναί, κύρ πρόεδρε.

— Νᾶχει δόξα ὁ Θεός πού πήραμε τόσα μέρη !

— Και πού τελειώσαμε μάλιστα, κύρ πρόεδρε, φώναξε κάποιος.

Ὁ πρόεδρος ξερόθηξε κ' εἶπε :

— Βέβαια, και αὐτό... .

— Ὁ Θεός εἶναι βοηθός μας, λέει ὁ παπᾶς.

— Ἄ, βέβαια. Ἐμᾶς τους Ἕλληνες μᾶς ἀγαπᾷ ὁ Θεός, λέει ὁ πρόεδρος καμαρωτά.

— Μὰ δὲ φανερώθηκε ὁ Ἄη Δημήτρης ὀλοζώντανος διαν πήραμε τὴ Σαλονίκη; κάμανε μερικοὶ ἀγωνιστάδες τοῦ δώδεκα.

— Βέβαια εἶναι ὁ Θεός τῆς Ἑλλάδας, εἶπε ὁ παπᾶς.

— Μὰ εἶναι και ἄλλος Θεός, παπᾶ; ρώτησε κάποιος.

—... .

— Και νᾶχουμε καλὸ ρώτημα, πόσοι σκοτωθήκανε ἀπὸ τὸ χωριὸ μας, κύρ πρόεδρε; εἶπε κάποιος γέρος.

— Δέν ἔχουμε πληροφορίες ἀκόμα. Μὰ ὄσοι και νά σκοτωθήκανε, δὲ σημαίνει. Ἀρκεῖ πού νίκησε ἡ πατρίδα μας. Κι ὄλο τὸ χωριὸ μας νά χανότανε δέν εἶχε σχέση.

— Βέβαια, ἔκαμε ὁ παπᾶς.

— Ἐννοεῖται, λέει και ὁ δραγάτης.

Τοιμουδιά.

— Δέν εἶναι ἔτσι; κάνει ὁ πρόεδρος σὲ μιὰ παρέα νέων, κοιτάζοντας τους βαθειά.

— Ἐ, μὰ βέβαια, ἔτσι θᾶναι, εἶπεν ἕνας κοκκινίζοντας.

— Λοιπόν, κατὰ τίς τέσσαρες τᾶτόγιομα, φώναξε εἴθυμα ὁ πρόεδρος, εἶπαμε... . Τρεῖς μέρη θά βσταῖ ξεῖ τὸ γλέντι..

— Και τὰ ἔξοδα, κύρ πρόεδρε; ρώτησε ὁ δραγάτης.

Τὰ μάτια τοῦ προέδρου ἀστράφανε, και ἀπάντησε :

— Ἄκου, γιά ἔξοδα λυπάσαι ἐοὺ καμῆνε; ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ.

— Εἶδγε, κύρ πρόεδρε.

— Εἶδγε, ἀπαναλάβανε ὄλοι.

— Και θά κάμω ἀπὸ μέρος σας τηλεγράφημα στήν κυβέρνηση, εἶπε.

— Ὅ,τι θέλεις, κύρ πρόεδρε.

— Ζήτω ἡ κυβέρνηση !

— Ζήτωωω, ζήτωωω και τοῦ κύρ προέδρου τοῦ κουβαρντᾶ.

Τὸ πλῆθος διαλύθηκε σὲ παρέες. Οἱ γέροι κάτσανε κάτου ἀπὸ τὴν πλατεῖα συζητώντας... .

II

Δειλινό. Σὲ μιὰ καλόθα. Σκοτάδι. Τὸ φῶς θὰ νόμιζες πὼς δὲν καταδεχότανε νὰ τὴν ἐπισκεφτεῖ. Στὸ βάθος δεξιά, κάτι ξύλα πετοῦνε ἀτελειστικά τις τελευταίες τους ἀναλαμπές, κ' οἱ σπίδες μ' ἓνα μικροῦτοικο κρότο, σὺν ἀποχαρῆτισμῷ πρὸς τὴ ζωὴ, ξεφεύγουνε σθῆνοντας. Στὸ λυχνάρι μονάχα ἡ τοίμπλα μένει, πὸν σκορπάει μιὰν ἀσκημη μυρουδιά στὸ θρώμικο ἀέρα. Τὰ μάτια σιγὰ σιγὰ συνηθίζουνε. Καὶ κεῖ πὸν θὰ νόμιζες πὼς ἀδύνατο νὰ μένουνε ἄνθρωποι, βλέπεις κάτι σκιές νὰ κινούνται. Δυὸ εἶναι. Παραστέκουνε σὲ μιὰ σκιά μεγαλύτερη, ἀλλὰ χαμηλὴ. Τὶ εἶναι; Κρεββάτι. Τρέξει Ἄ, εἶναι ἄνθρωπος ἐκεῖ πάνω; Βόγγος. Ὁ ἄνθρωπος εἶν' ἄρρωστος.

— Λίγο νερό, μάννα.

Μιὰ σκιά κουνιέται καὶ φεύγει μ' ἓνα συρτὸ βάδισμα. Κοιτάζει μιὰ λαϊνούλα. Στάλα.

— Πήγαινε, Μῆτσο, νὰ φέρεις.

Ἡ δευτέρα σκιά κουνιέται γρήγορα - γρήγορα, παίρνει τὴ λαϊνούλα ἀπὸ τὸ ἓνα χερούλι καὶ βγαίνει ἔξω στὸ φῶς. Ἐν' ἀκάθαρτο, ξυπόλητο καὶ κουρελιασμένο παιδί ἴσαμε δώδεκα χρονῶν. Τρέχει καὶ χάνεται.

— Νερό σοῦ εἶπα, μάννα.

— Τώρα, Χρῆστο μου, πάει νὰ φέρει ὁ Μῆτσος.

— Ἄ, διάολε, νὰ μὴν μπορεῖτε νάχετε λίγο νερό.

Ἔ...

— Τ' εἶναι, παιδάκι μου;

— Πονῶ, μάννα...

— Κουράγιο, παιδί μου...

— Μάννα, θὰ πεθάνω...

— Σῶπα, παιδάκι μου!... Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος.

— ὦ, καημένη μου μάννα. Οὔτε κι ὁ Θεὸς δὲ μᾶς κοιτάει ἐμᾶς...

— Μὴν τὸ λές κ' ἔχεις ἀμαρτία, παιδί μου!

— ὦ, γκούχ, γκούχ...

Ἀκουστήκανε δῆματα διαστικά.

Ἡ γριά στράφηκε. Τὸ παιδί μπῆκε. Ἐχουσε νερό σ' ἓνα φλυτζάνι καὶ τῶσε τοῦ ἀρρώστου.

— Λίγο φῶς, μάννα...

— Τώρα, παιδί μου.

Τὸ συρτὸ δῆμα ἀκούστηκε πάλι. Ἡ σκιά διενδύνθηκε στὸ λυχνάρι πὸν κάπνιζε. Τὸ ξετσιμπίασε. Ὑστερα πῆρε ἓνα ξύλο χοντρὸ ἀναμμένο καὶ τὸ φύσηξε.

— Γκούχ, γκούχ...

Τὸ ξύλο ἀνάδωκε λάμψη ἀπὸ τὸ φύσημα, σπίδες πολλὲς ξεφύγανε, περικυφλώνοντα ἀπειλητικὰ τὸ πρόσωπο τῆς γριάς πὸν τώρα φάνηκε. Πρόσωπο ζωομένο μὲ κάτι μάτια κατακόκκινα, πὸν βγάζανε στὸ βάθος κάτι σταλαγματιές. Δάκρυα εἶταν ἡ αἷμα; Ἡ φλόγα ἄνηψε. Ὑστερα καὶ τὸ φτυτί τοῦ λυχναριοῦ.

— Μῆτσο, φέρε κομμάτι λάδι.

— Δὲν ἔχει μάννα.

— Στάλα;

— Στάλα!

— Γιὰ φέρε τὸ μποτσονάκι. Γιὰ στράγγιξε...

Ἄργα - ἀργά μὲ κόπο, σὰ νὰ μὴν καταδεχότανε, ἔσταξε μιὰ σταγόνα. Ἄλλη μιὰ ξεκίνησε νάρθει, μὰ δὲν ἔφτασε.

— Καὶ τώρα;

Ἡ φλόγα ἄρχισε νὰ ξανασβύνεται.

— Νά πάω νὰ γυρέψω τῆς κυρὰ Οὐρανίας;

— Πήγαινε...

— Ἀκόμ' ἀπὸ τὸ φωτερό;

— Δὲν ἔχουμε λάδι, παιδί μου.

— Γκούχ, γκούχ, γκούχ...

— Θέλεις τίποτα;

— Ζωή, μάννα, ζωή!

Ὁ Μῆτσος ἤρθε.

— Δὲν εἶναι κεῖ, μάννα...

— Πού πάει;

— Πάει στὸ γλέντι.

— Τί γίνεται μωρέ;

— Χορὸς καὶ γλέντια γιὰ τὴν εἰρήνη, Χρῆστο...

— Εἰρήνη;

— Ναι, ἔγινε ἤρθε τηλεγράφημα.

— Ἰκούχ, γκούχ, γκούχ, ὦχ, ἔσκασα...

— Δὲν εἶναι ἄλλος, παιδί μου, στὴ γειτονιά;

— Ὅχι, ὅλοι διασκοδεάζουνε.

Τὸ κρεββάτι ἔτριξε δυνατὰ μ' ἓνα σπασμὸ τοῦ ἀρρώστου.

— Τί εἶναι, Χρῆστο μου;

— Μέριασε μάννα...

Ὁ ἀρρωστος ἀνασηκώθηκε, κρέμασε τὸ κεφάλι του καὶ ἄρχισε νὰ ξερνάει.

— Πάλι αἷμα! φώναξε κείνη.

— Πέντε φορὲς σήμερα, μουρμούρισε ὁ Μῆτσος ἤρθα στὰ τελευταία μου.

— Τί λές, Μῆτσο;

— ὦωωωω!

— Κουράγιο, Χρῆστο μου...

— ὦ, μάννα, πεθαίνω... Μῆτσο... ἐδῶ... εἶναι εἰρήνη εἰπες;

— Ναι.

— Πιάσε μου τὸ χέρι. Καίω, καίω, ἔ; Χά, χά, χά. Πῶς καίω! Ἐτσι ἔκαια καὶ κείνη τὴ μέρα στὴ μάχη τῆς Δοιράνης... Κ' ἔδλεπες, μάννα, τὰ δόλια. Κι ἀπὲ... ὕστερα, σκότωνα, ἔ, πόσους σκότωνα... Ἰκούχ, γκούχ... Κι ἀπὲ δὲ σκοτώθηκα. Κρύωσα... Κι ἀπὲ μοῦ δώκανε παράσημο. Τονέ θυμᾶσαι τὸν πατέρα, Μῆτσο; Δὲ μπορεῖ. Ὑστερ' ἀπάνου στὴ Μακεδονία... Στὸ νοσοκομεῖο... Φῶς ἐκεῖ νερό ἔ, κεῖ, κοπέλλες ἐκεῖ,

— Τί λές, Χρῆστο;

— Ποιὸς εἶσαι σύ, μωρέ; Βούλγαρος; Θὰ σὲ φάω, σκύλε. Εἰστε σκυλιά, μᾶς τὸ εἶπε ὁ στρατηγός. Στάσου. Μιά, τί μοῦκιανες; Ἄϊ σὲ συμπαθῶ... Ναι, κ' ὕστερα, Μῆτσο, πὸν λές, νοσοκομεῖο... πλευρίτιδα... κ' ὕστερα ἔφτυσα αἷμα, καὶ τώρα, μωρή μάννα, μαννούλα μου, χρυσὴ μου μάννα, θὰ σ' ἀφήκω. Μῆτσο μου, ἔχε γειά... Σκοτάδι... ἀνοίψε τὰ φωτερά... Τί σκοτάδι... κρυώνω... σκεπάστε με... Χιόνια... χιόνια πέφτουνε στὴ Μακεδονία, χιόνια... χιόνια τῆς Ἡπείρου, κ' ὕστερα αἷματα... κοινόνα... Βούλγαροι, κρού... σκοτάδι...

III

Ἡ πατρίδα μεγάλωσε. Τὰ ὄργανα καὶ τὰ νοσήλια τοῦ κῆρ προέδρου ἀσθενικὰ ἀκουγόντανε πὸν γοργά ζανε τὴν εἰρήνη...

ΑΠΟ ΒΔΟΜΑΔΑ ΣΕ ΒΔΟΜΑΔΑ

ΕΘΝΟΣ ΚΑΙ ΚΟΜΜΑ

Δέν πήγα τή Δευτέρα στό Στάδιο. Ἄν και Βενιζελικός, νόμισα πῶς ἡ παρουσία μου δέν εἶταν ἀπαραιτήγη γιά νά λαμπρυνθεῖ ἡ γιορτή, κ' ἔτσι, ἀκολουθώντας τήν ἀκατάσχετη στοργή μου πρὸς τή μοναξιά, πήρα ἕνα φίλο μου, ἀντιβενιζελικό, και τραβήξαμε πέρα ἀπὸ τὸν Ἰσοδονίφτη, στὴ «Σπηλιά τοῦ παπᾶ Λευτέρη».

Ἀπὸ τὸ τραῦμα ἀκουγα μερικὸς νά ξελαμιάζονται φωνάζοντας: Ἐλιά, Ἐλιά! και ἀναρωτιώμουν αὖν εἶναι Ἑλληνες, και ὅταν πηγαίναμε περὶ, στὴν κατσκοπισμένη δημοσιᾶ, πέρασε ἀπὸ μπροστά μας ἕνα αὐτοκίνητο, και οἱ ἐπιβάτες του φωνάζανε: «Κάτω ὁ πόλεμος!». Κ' ἐγὼ δέν ἀναρωτήθηκα αὖν εἶναι Ἑλληνες, μὰ σιγοψιθύρισα: Ἐἶναι ἄνθρωποι!...

Μὲ τὸ φίλο μου, κάτω ἀπὸ τοὺς εὐκάλυπτους τῆς «Σπηλιάς» και πλάι στὴν κατᾶξερη ἀκροποταμιά, δὲ μιλήσαμε πολιτικά. Τοῦτα μοναχά:

— Κάτι κατάφερε και αὐτός!... εἶπε ὁ φίλος μου.

— Σπολλάτη σου!

— Μὰ τὸ κόμμα του;

— Ἄσ' τα! Ἄσ' τα!...

Και ὁ φίλος μου τᾶφισε και ξεκολοιδήσαμε τὴν κουβεντούλα μας γιά τοὺς εὐκάλυπτους, γιά τὴ ρομαντική αὐτὴ μοναξιά, γιά τὸ δηλητηριεῖο τῶν Βοργιών πού με μορφή ἀστακοῦ τοῦ κουσιτοῦ μᾶς σερβίρισε τὸ περιποικιωτάτο γκαρσόνι — μόνο πού δὲ μᾶς ἔδειρε! — και γιά τόσα ἄλλα ἀσήμαντα μικροπράματα.

Τὸ θράδι πού χωριστήκαμε με τὸ φίλο μου, και γύρισα σπῆτι μου, περνώντας ἀπὸ τὸ Ζάππειο, ἀκουσα μερικὸς νά φωνάζουν: Ἐλιά, Ἐλιά! και ἄλλους νά φωνάζουν: Ζήτω ὁ Γούναρης! και συλλογίστηκα:

— Δέν μπορούσανε αὐτοὶ οἱ χριστιανοί, γιά μιὰ μέρα μοναχά, γιά σήμερα, νά ξεχάσουν πὲς εἶναι ἀντιβενιζελικοί, ὅπως τὸ ξέχασε και ὁ φίλος μου, και νά θυμηθοῦν πὲς εἶναι Ἑλληνες; Δέν μπορούσε νά σβήσει τὸ Κόμμα, γιά μιὰ μέρα μοναχά, μπροστά στοῦ ἔθνος;...

Τὸ ξαίρω. Ἐχουν τὶς πίκρες τους οἱ ἄνθρωποι, ἔχουν τὰ φαρμάκια τους, οἱ περισσότεροι ἀπ' αὐτούς, τὸ ἀναγνωρίζω, ἔχουν κνηγηθεῖ ἄγρια, ἔχουν ἀδικηθεῖ, ἴσως νάχουν ἀνταμώσει και αὐτοὶ κανέναν κ. Καμπύρη στοῦ δρόμο τους, και νὰν τοὺς ἔχει ἐκνευρίσει.

Και τοὺς ξεχνάει κανεὶς τοὺς Καμπύρηδες τέτια μοναδικὸ φαινόμενο στοῦ κόμμα. Ὑπάρχουν και ἄλλοι Καμπύρηδες, ἴσως περισσότεροι ἀπ' ὅσοι χρειάζονται γιά νά χαντακώσουν ἕνα κόμμα.

Μὰ τοὺς ξεχνάει κανεὶς τοὺς Καμπύρηδες τέτια μέρα. Ξεχνάει τὸ αἰτομό του. Ξεχνάει ὅτι ἔπαθε και ὅτι ὑπόφερε. Και θυμᾶται μοναχά πὲς εἶναι Ἑλληνας. Κι ἂν δέν τοῦ πάει ἡ καρδιά νά φωνάξει: Ζήτω ὁ Βενιζέλος! δὲ φωνάξει ὅμως και: Ζήτω ὁ Γούναρης! Μόνο τὸ πολὺ — πολὺ, ἂν ἀκολουθεῖ μιὰ ἀνθρωπιστικὴ ἰδεολογία, ὅντι νά φωνάξει: Ζήτω τὸ

ἔθνος! κτλ., μπορεί νά φωνάξει, ὅπως οἱ ἐπιβάτες τοῦ αὐτοκίνητου:

— Κάτω ὁ πόλεμος!

Ὁ καρτηλιανάφτης τοῦ

Ἄγιου... Συμμεῖνος

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΣΠΗΛΙΟΥ ΠΑΣΑΓΙΑΝΗ: «Ἀντίλοιοι, Δάκρυα, Γελαδάρης». Ἀθήνα 1920.

ΒΑΣΙΛΗ ΡΩΤΑ: «Τὸ τραγῶδι τοῦ Καμπούρη και ἄλλο τραγῶδια». Ἀθήνα 1920.

— Δέκα χρόνια ὕστερ' ἀπ' τὸ θάνατο τοῦ Σπῆλιου Πασαγιαῆ, εἶδε τὸ φῶς τὶς τελευταῖες αὐτὲς μέρες, ἕνα βιβλίο, πού φροντισμένη περιμάζεψε, μέρος ἀρκετὸ ἀπὸ τὴν ποιητικὴν ἐργασίαν τοῦ μᾶς ἀφίση. Ἡ ποίηση τοῦ Πασαγιαῆνι με τὸ καθάριο λαϊκὸν τῆς χροῖμα στοὺς «Ἀντίλοιοι», και με τὴν ὑψύτερην ψυχικότητα στα νεώτερα τραγῶδια του, ἔφερε στὴ νεοελληνικὴν τέχνην μιὰ νότα γερῆς, ἀδρῆς και φροντισμένης δημιουργίας. Ἄμα τὸ ἔργο του φανεῖ ὀλάκερο, ἡ κριτικὴ θὰ μιλήσει ἀναλυτικὰ γι' αὐτό, ὅπως τοῦ ἀξίζει.

— Ὁ γνωστός στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά», νέος ποιητὴς Βασίλης Ρώτας, κεντροφόρησε τὴν πρώτην του ποιητικὴν συλλογὴν. Τὸ ταλέντο του εἶναι ἄδολο, ἡ ποιητικὴ του ἐκφραση ἀληθινή, μὲ ὅλη τὴ σκληράδα τῆς, τὸ ὕφος του ἰδιότυπο και ὁ σίγχοσ του γεμάτος και προσεχτικὰ δουλεμένος. Διακρίνουμε στὴν τέχνην του μιὰ λυρική ἐκσταση, βαδύτητα ποιητικὴν, μὰ πού δέν ἔχει πάρει πάντα τὸ ἀπαραίτητο καταστάλαγμα, πρὶν διατυπωθεῖ στα καθέκαστα ποιήματα. Ἡ ὀρμηὴ τῆς ἐμνεψῆς δέν ἔχει τὴν προπύμνη ἀπόσταση ἀπὸ τὴν γαλήνην τῆς ἐκτέλεσης. Κι ἡ γνήσια ποιητικὴ του μπόρεση, δείχεται σὲ διάφορους τόνους μέσα στοῦ βιβλίου του, πού περιέχει ποιήματα ἀξιόλογα, δείγματα τῆς ἐργασίας ἐνὸς νέου ποιητῆ ἀξίου πολλῆς προσοχῆς. Τυπώνουμε δῶ ἕνα τραγῶδι του με τὴν ἐπιγραφή: «Μπετε-χόφφεν».

Στὴ λαμπρόφωτη σάλα συναγμένο με φλύαρη ὁ καθένας μας κακία, πὲς μείναμε βουβοὶ και μαγεμένοι μὸλις πῆρε νά ὑφαίνει ἡ θέργα ἡ θεία!

Κι ἀπὸ γλύκα και πόνο κάθε πνεῦμα τώρα λεύτερο πέταξε ὡς τ' ἀστέρια, κ' εἶχαμε ὄλοι στα μάτια τὸ ἴδιο βλέμμα, σὰ νά σφιχτοπιανόμεστε ἀπ' τὰ χέρια.

ΣΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Τὸ τραγῶδι τῆς ἀγάπης πού λησμονάει, τοῦ Vladimir.

— Και τὸ τραγῶδι πού θυμᾶται, τοῦ Nicolas Beauduin. — Τὰ νεοελληνικὰ γράμματα στὴ δεκαπενταήμερη ἐπιθεώρηση τοῦ «Mercure de France».

— Νά ἀκόμα ἕνα ποιῆμα πολεμικὸ, ἀπλό και γεμάτο συγκίνηση, πού δημοσιεύει μαζί με ἄλλα τὸ περιοδικὸ «Ἀξιόν», και πού θέβαια δὲ θάρρεσε στοὺς φιλοπόλεμους. Ὅμως ἡ τέχνη τῶν στίχων εἶναι πλα-

τεία σάν τή φύση· καί στούς καμπους τῆς καί στίς
πλαγιές τῆς ὑπάρχει βοσκή γιά ὅλα τὰ γούστα· ὁ κα-
θένας μπορεῖ νά διαλέγει. Ἐμεῖς διαλέγουμε σήμερα
τὸ παρακάτω τοῦ ποιητῆ Vlaminck πού ἀνεξάρ-
τητα ἀπὸ κάθε τεντέντζα μᾶς φάνηκε ἄξιο προσο-
χῆς :

Οἱ ἄντρες φύγανε,
οἱ γυναῖκες ἐκλάψαν,
ἔβαλαν τὰ τσουράπια
μέσ στοῦ ταγάρι,

τὸ ψωμί,
τὸ λουκάκινο
καί τὴν ὀκιά τὸ κρασί,
μὰ δὲν εἶπαν τίποτα.

Ἔγραψαν :
πρόσεξε νὰ μὴν κρυώσεις,
εἶναι μιὰ ὑπόθεση τριῶν μηνῶν...
Ἡ νοσοκόμα περιμένε τὸν πληγωμένο,
ὄπως κι ὁ χασαπογιατρός...
κι οὔτε μιὰ δὲ φώναζε ;
Φτάνει !

Ὁ φαντάρος ἦτανε ὁ φτωχὸς συγγενής,
ὁ θεῖός τῆς ἐπαρχίας,
σάν πέρασ' ἕνας χρόνος,
ὁ γέρο παπούς,
στὸν πόλεμο.

Ἐκείνες τοῦ ἔστειλαν τσοκολάτες
καθὼς καὶ καπνό·
Οὔτε μιὰ δὲν ἔλεγε :
Φτάνει !

Γύρισε πίσω !
Καμπόσοι εἶχανε δολοφονήσει τὸ Ζωρές,
ἄλλοι δὲν πεινούσανε πιά.

Ἐτρωγαν κρέας γερμανικό
μέσ στὰ πολεμικὰ δελτία.
Ἡ Τζένη, ἡ Ἀλίκη κ' ἡ Μαρξία
τᾶπαιζαν
μὲ τοὺς Ἀγγλους,
μὲ τοὺς Ἀμερικανούς·
καμιά δὲν ἔλεγε :

Γύρισε πίσω !
Λιχμάλωτος,
σακάτης,
νεκρός !

ἢ κι ἀκόμα
ἴσως χαμένος !
Ἵπομονετικός, ὁ φαντάρος ξαναγυρίζει.

Ὅμως οἱ γυναῖκες
δὲν τὸν περιμέναν πιά !

— Νὰ θυμώσει κανεὶς μὲ τὴν ἀστασία καὶ μὲ τὴ
λησιμοσύνη αὐτῶν τῶν γυναικῶν ; Ἀχ, ἡ ζωὴ εἶναι
τόσο λίγη καὶ τόσο γεμάτη ἀπὸ πίκρες ! Εὐτυχισμέ-
νοι ἐκεῖνοι πού δὲν περιμένουν πολὺ ! Ὅμως πόσες
ἄλλες ψυχές δὲν ἔχουνε συντριφεῖ γιὰ πάντα, περι-
μένοντας τοῦ κάκου τοὺς ἀγύριστους — πόσες μάννες
προπάντων. Ὡστόσο πόσο γλυκὸ τὸ ἀντάμωμα, ὁ-

ταν ὁ θεὸς τοῦ πολέμου ἐπιτρέψει τὸ ξαναγύρισμα,
γιὰ κείνους πού πιστὰ περιμένονται !

Κ' ἐπειδὴ ἦρθε σήμερα ὁ λόγος γιὰ τοὺς χωρι-
σμούς τοῦ πολέμου, ἴδου ἀκόμα καὶ μερικοὶ σχετικοί,
ὄμορφοι καὶ κάπως παράξενοι στίχοι τοῦ Νικολά
Μπωντιέν ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «Λά Βί Ντέ Λέτρο», πού
γι' αὐτὸν μιλήσαμε στὰ προπερασμένα μας σημειώ-
ματα :

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΣΕΝΑ

ΜΟΥ ΓΡΑΦΕΙΣ :

Ἡ ἔξοχη εἶναι ὠραία,
ὁ οὐρανὸς γεμάτος χελιδόνα
κ' ἡ καρδιάμου πλημμυρισμένη ἀπὸ συγκίνηση.
Ὅμως τί πόνος νὰ νείρομαι δίχως ἐσένα,
— μέσ στοὺς πράσινους ἀγρούς —

ὅπου μολοντοῦτο λάμπει στῆς πίστης τὸν οὐρανὸ
ἡ ἐλπίδα μιᾶς καλῆς εἰδησις !
Οἱ κερσιές εἶναι ὀλανθισμένες,
ἡ γῆ — χαραγμένη ἀπὸ τὸν ἥλιο —
ρίχνει τὴ χρωματιστὴ κλίμακά της
—γαλανό,
—κίτρινο,

—πράσινο μαλακὸ σάν τὴν καρδιά μου
κι ἂν οἱ μηλιές εἶναι λευκές σάν τὶς νύφες,
ἡ πασκάλια μυρώνει τὸ περιδῶλι,
ὁ κάμπος φορεῖ τὰ γιορτινά του,
ὁ μαῦρο-κότσουφας τραγουδαί μ' ὅλη του τὴ φωνή :

—Κοῦτ κοῦτ
ντιὰ ντιλί
χτς ἰλί,

τὰ τριαντάφυλλα εἶναι μπουμπουκασμένα
καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ γιαιομοῦ
μὲ τυραννάει
—κουρασμένη,
—ποδοπλάνταχτη.

Ἵπάρχει στὸ γύρισμα τοῦ δρόμου
πού πάει ἀπὸ τὸ Σαλέ στὸ Πραντίν,
ἕνα παλιὸ περιδῶλι, ὅπου καθεμερὰ
πηγαῖνω καὶ θυθίζομαι στὴν ἀγάπη μου,
καὶ ὄνειρεύομαι μέσ στοῦ σμαραγδένιου πλάισιο πού
(σχηματίζουν τὰ τριγύρω βουνάκια.

Μάτσα μάτσα φυτρώνουν ἐκεῖ μέσ οἱ νάρκισσοι,
εἶναι ὄμορφες μέρες,
οἱ φραουλιές εἶναι ἄσπρες μέσ στὰ πράσινα βλα-
(στάρια,

ἡ καρδιά μου τραγουδεῖ — ἡ ἠχώ ἀποκρίνεται,
ἡ ὄρα κυλάει ἀπαλά ἀπαλά,
καὶ τὰ τραγουδιὰ δρομάκια
μιλοῦνε κάτι λόγια βαθιά.

ΧΤΕΣ

Ξαναδιάβαζε τὰ γράμματά σου

—μ' εἰλάθεια—

καθισμένη κάτω ἀπὸ τὴν κληματσαριὰ μὲ τὰ μακριὰ
(κυρτὰ κλαδιά,

καὶ ἀργὰ ξεκούκκιζα

—πότε σιωπηλά σιωπηλά,

—πότε φωναχτά,

τὸ γλυκὸ κομπολόγι ἀπὸ τὰ λόγια σου
—ἐκείνα τὰγαπημένα λόγια ἀγάπης ποὺ κάνουν νὰ
(τρεμουλιάζει τὸ εἶναι μου.

Μοῦ ἔλεγες :

—«Θάρρος ! ζυγώνει ἡ ὄρα
ἔπου θὰ ξαναθροῦμε πάλι τὴν ὄραση τῶν χαδιῶν!..»
Κ' ἦτανε γιὰ μένα μιὰ ἀνοιξη μέθης,
ποὺ ἀνάγια τὸ εἶναι μου τὴ θυμᾶται.

ΤΩΡΑ

μὲς στὸ θρόδι ποὺ κατεβαίνει,
σοῦ γράφω βασανισμένη ἀπὸ ὅλη τὴν ἀνησυχία τῆς
(ἀνοιξης,
ὁ ἀέρας εἶναι γεμάτος ἀγωνία ἀπὸ τὸ κράξιμο τῶν
(περιστεριῶν....

᾿Ω ἀγάπη μου,
—ὦ ἀγάπη μου — ἂν ἤξερες,
σ' ἀγαπῶ τόσο !

Η ΟΡΑ ΣΗΜΑΙΝΕΙ ΚΑΙ ΚΛΑΙΕΙ ΤΗ ΣΤΕΡΗ-
(ΣΗ ΣΟΥ.

Σ' ἀγαπῶ !

μὰ προτοῦ νὰ σ' ἀφίσω,
θέλω,

ὅπως τότε ποὺ πρωτομολογήσαμε τὸν ἔρωτά μας,
νὰ σοῦ δώσω ὅ,τι ἔχω πῶ καλύτερο

ΣΙΩΠΗΛΑ.

— Στὸ δεῦτερο τεῦχος τοῦ Σεπτέβρη τοῦ «Με-
κὴρ ντὲ Φράνς» δημοσιεύει, κάτω ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸ
ψευτόνομα Δημήτριος Ἀβτεριώτης, ὁ Γάλλος λογο-
γράφος Φιλέας Λεμπέγγ ἓνα ἀπὸ τὰ χρονικά του,
ποὺ μ' αὐτὸ ἀπὸ καιρὸ πληροφορεῖ τὸ ἀναγνωστικὸ
κοινὸ τοῦ ἐκλεχτοῦ γαλλικοῦ περιοδικοῦ γιὰ τὴν πνευ-
ματικὴ κίνηση τῆς συγκαταριθῆς Ἑλλάδας. Ἡ ἐργα-
σίᾳ αὐτῆ τοῦ κ. Λεμπέγγ γίνεται μὲ πολλὴ ἀγάπη
καὶ εὐσυνειδησίᾳ καὶ ἂν παρουσιάζει, ὅπως σὲ πολλὰ
πράγματα παρουσιάζει, κάμποσες ἑλλειψες καὶ ἀτέλει-
ες, αὐτὸ πρέπει νὰποδοθεῖ, θαρροῦμε, στὸ γεγονός ὅ-
τι οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς δὲ φροντίζουν ὅλοι νὰ στέλ-
νουνε τὰ ἔργα τους σὲ πρόσωπα ποὺ — ὅπως οἱ κ. κ.
Λεμπέγγ, Νεμό, στὸ Παρίσι, Ντέτεριχ, Σταίνμετς
στὴ Γερμανία, κτλ. κτλ. — διαφέρουνται καὶ παρακα-
λοῦσθινε τὰ συγκαταριθῆ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ πρά-
ματα.

Στὸ τελευταῖο τοῦτο χρονικὸ τοῦ κ. Φ. Λεμπέγγ,
μνημονεύεται μὲ λίγα λόγια ἡ ἀρευνα γιὰ τὴς μελλον-
τικῆς κατεύθυνσες τῆς φυλῆς» τῶν Γραμμάτων τῆς
Ἀλεξάνδρειας· τὸ διδάλει τοῦ κ. Ζερβού γιὰ τὸ Μιχα-
ῆλ Ψελλό· τοῦ κ. Μπούτουρα γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτη-
μα· ἡ διὰλεξι τοῦ κ. Γκόλφη γιὰ τοὺς ποιητῆς Μαλα-
κάση καὶ Πορφύρα· τὰ ποιήματα τοῦ κ. Γρυπάρη, τὰ
«Δεκατετράστιχα» τοῦ κ. Παλαμά· τὰ ποιήματα τῶν
κ. κ. Καράβα καὶ Σαντορινιῶν οἱ κ. κ. Α. Σικελιανὸς
καὶ Εὐαντῆς Ἄρης· τὰ «Τραγοῦδια τοῦ Φελλάχου»
τοῦ κ. Μπριουμιτζάκη τὸ «Πλάι στὴν Ἀγάπη» τοῦ κ.
Ταγκόπουλου οἱ «Παλιὲς ἀγάπες» τοῦ κ. Καρκαβί-
τσα, καὶ τὰ «Ζωῆς ὄνειρα» τοῦ κ. Γιαλούρη. Ὅλα τὰ
κάπως ἀνόμοια καὶ ἄνισα κοντὰ κοντὰ, διχως πολὺ ξε-

χώρισμα καὶ προσεχτικὸ χαρακτηρισμό. Γιὰ τὸ «Πλάι
στὴν Ἀγάπη» τοῦ κ. Ταγκόπουλου γράφει :

«... Ἔτσι πρέπει νὰ τοποθετήσουμε πλάι στὴν
«Κερένια Κούκλα» τοῦ Χρηστομάνου καὶ στὴν «Ἀ-
γνή» τοῦ Ψυχάρη, τὸ νέο ρομάντζο τοῦ Ταγκόπουλου
«Πλάι στὴν Ἀγάπη», ποὺ τὸ διακρίνουν ἡ φίνε ψυ-
χολογικὴ ἀνάπτυξη, μιὰ μεγάλη εὐαισθητικὴ στὴν πα-
ρατήρηση, καὶ καποια αἰσθηματικὴ ἰσχύ, στὴν ὁποῖα
δὲ μᾶς εἶχε ἴσασε τώρα συνηθισμένους ὁ πολεμιστῆς
τῶν κοινωνικῶν δραμάτων».

Γιὰ τὰ «Δεκατετράστιχα» ποὺ ἀναφέρει μιλῶν-
τας γιὰ τὰ σονέτα τοῦ κ. Γρυπάρη, λέει μονάχα :
«Ὅμως ἰδοὺ ποὺ ὁ Κωστής Παλαμάς, ποικίλλοντας
ἀκόμα μιὰ φορὰ τὴν τεχντροπία του, μᾶς μαθαίνει
μὲ τὰ «Δεκατετράστιχα» του τὸ πῶς εἶναι δυνατό νὰ
πλατύνει τὸ εἶδος αὐτὸ ἴσασε τοὺς πῶ μακρινοὺς ὀρί-
ζοντες τοῦ αἰσθηματος καὶ τοῦ στοχασμοῦ».

Καὶ τελειῶνουμε μὲ τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Γάλλου
χρονικογράφου γιὰ τοὺς ποιητῆς Μαλακάση καὶ Πορ-
φύρα :

«Εἶναι γνωστὸ τὸ παθητικὸ καὶ λιγὸλογο ταλέντο
τοῦ ποιητῆ τῶν «Ὁρῶν» καὶ τῶν «Ἀσφοδέλων», τοῦ
μεταφραστῆ τῶν «Στροφῶν» τοῦ Μωρεάς. Αὐτός, εὐ-
αισθητικὸς καὶ ἀληθινός, κατέχει τὸ μυστικὸ τῆς χάρις,
ποὺ εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ μέτρου, καὶ διακρίνεται σὲ
ψυχικῆς εἰκόνας. Ὁ ὁμιλητῆς (δηλ. ὁ Ρήγας Γκόλ-
φης), εἶδει τὸ τί χρωστέται ὁ ποιητῆς σὲ Μεσολόγ-
γι, τὴν πατρίδα του, καθὼς καὶ σὲ τοὺς προδρόμους του
στὸ δημοτικισμό. ... Γιὰ τὸ Α. Πορφύρα, παιδί τῆς
Λίως, ὁ Ρήγας Γκόλφης εἶδει τὴς βαθεῖα προσωπι-
κῆς χάρις του, τὸ νοσταλγικὸ αἰσθημα, ποὺ δὲ φτάνει
στὴν ἀπελπισία, παρὰ τὸ ἐναντίον εἶναι γιομάτο ἀπὸ
ἐναν παλμὸ ὄνειρου καὶ ἔτοιμο νὰ μᾶς ἀνοίξει, συνε-
παίροντάς μας σ' ἐναν ἐνθουσιασμὸ ἀγάπης, τὴς πόρ-
τες τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ. Ὁ Πορφύρας λα-
τρεύει τὴ φύση καὶ στέκει σκυμμένος πάνω ἀπὸ τὸ
αἰώνιο καὶ πολλαπλὸ μυστήριό της· ἐκεῖ τοποθετεῖ τὸ
δράμα τῆς ἰδίας του τῆς ψυχῆς. ... Ὁ Ρήγας Γκόλ-
φης ἔκανε ἐναν πετυχημένον χαρακτηρισμό, λέγοντας
πῶς ὁ Μαλακάσης καὶ ὁ Πορφύρας εἶναι, μέσθ στὸ
νεοελληνικὸ λυρισμό, οἱ πρῶτοι μελικοὶ ποιητῆς. Ὁ
Ἀνακρέοντας εἶναι ὁ πρόγονός τους».

ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΩΔΕΙΟΝ

᾿Οδὸς Φειδίου 3

- Τακτικαὶ ἐγγραφαὶ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου.
- Ἐναρξὲς μαθημάτων 16 Σεπτεμβρίου.
- Εἰσηγήριοι ἐξετάσεις 17, 18 καὶ 19
Σεπτεμβρίου.

Πληροφορίαι 9—12 π. μ. καὶ 4—7 μ. μ.

(Ἐκ τῆς Γραμματείας)